

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
JURIDISKĀ FAKULTĀTE
CIVILTIESISKO ZINĀTŅU KATEDRA

**SAISTĪBU BEZSTRĪDUS PIESPIEDU IZPILDE
TEORIJĀ UN PRAKSĒ**

BAKALAURA DARBS

Autore: **Elva Latiša**

Studenta apliecības Nr.e111048

Darba vadītājs: lektors Mārcis Krūmiņš

RĪGA 2014

ANOTĀCIJA

Autore E.Latiša darbā „Saistību bezstrīdus piespiedu izpilde teorijā un praksē” analizēja Civilprocesa likumā regulēto ātro un vienkāršoto saistību izpildes procedūru bezstrīdus kārtībā, tās īpatnības, kā arī to regulējošos normatīvos aktus un judikatūru. Tēma ir aktuāla, jo institūts ir lētāks kā tiesvedība parastā kārtībā, ka arī ātrāks, tādēļ tendences to izmantot pieaug. Autore pirms darba sākšanas izvirzīja hipotēzi, ka bezstrīdus piespiedu izpildē teorija daudzos jautājumus atšķiras no prakses, kas rezultātā apstiprinājās. Saskatot problēmas, kā arī gadījumos, kad prakse atšķiras no teorijā vēlamā rezultāta, autore izteikusi savu viedokli un piedāvājusi problēmu risinājumus. Autore uzskata, ka ir izdevies sasniegt darbā izvirzītos mērķus un uzdevumus, jo SBPI institūta būtība ir izprasta, īpatnības saskaņotas, problēmu risinājumi atrasti.

Darba atslēgvārdi: Saistības, bezstrīdus kārtība, Civilprocesa likums, vienkāršots ārpustiesas process.

ANOTATION

The author E.Latiša in her work „Undisputed compulsory execution of liabilities in theory and practice” analyzed the quick and simple procedure of undisputed compulsory execution of liabilities, governed by Latvian Civil Procedure Law „Civiprocesa likums”, the peculiarities, regulations and case law of the institute.

The theme is topical and up to date, because this institute is cheaper than legal proceedings in the normal manner, and faster too, so trends of using it increases. Before starting the work, author made a hypothesis, that the undisputed compulsory execution of liabilities in theory are not the same as in practice, and result confirmed this hypothesis. When seeing problems, and when practice is detected different from theory, author expressed her opinion and has offered a solutions to problems. Author believes that she has managed to reach the goals and tasks of this work, because the essence of undisputed compulsory execution of liabilities is understood, peculiarities found and solutions to problems detected.

Keywords: Liabilities, Compulsory execution, Civil Procedure Law, Simplified out-of-court process.

SATURS

IEVADS	5
1. SAISTĪBU BEZSTRĪDUS PIESPIEDU IZPILDES JĒDZIENS UN SATURS	7
1.1. Saistību bezstrīdus piespiedu izpildes jēdziena regulējums	7
1.2. Materiāltiesisko normu saturs saistību bezstrīdus piespiedu izpildē	12
1.3. Speciālo tiesību normu saturs saistību bezstrīdus piespiedu izpildē.....	17
1.4. Saistību bezstrīdus piespiedu izpildes institūta realizēšanas priekšnoteikumi	22
2. SAISTĪBU BEZSTRĪDUS PIESPIEDU IZPILDES PIEĻAUJAMĪBA	33
2.1. Pēc līgumsaistībām, kas nodrošinātas ar publisku hipotēku vai komercķīlu.....	33
2.2. Pēc notariāli apliecinātiem līgumiem	37
2.3. Pēc protestētiem vekseliem.....	39
SECINĀJUMI	42
IZMANTOTĀS LITERATŪRAS SARAKSTS	45

IEVADS

Likumdevējs noteicis ne vienu vien veidu, kā var tikt panākta saistību izpilde, ja parādnieks pats labprātīgi neveic saistības, ko ir uzņēmis. Viens no tiem ir saistību bezstrīdus piespiedu izpilde (turpmāk tekstā – SBPI), kas, atšķirībā no tiesvedības prasības kārtībā, ir paātrināts un vienkāršots process, kas šobrīd bieži tiek pielietots saistību izpildei, jo pie SBPI nepastāv strīds par saistībām, tas ir ekonomiski izdevīgs un brīvi pieejams, ja atbilst likumā reglamentētiem noteikumiem.

2010.gadā tika publicēts Latvijas Republikas Augstākās tiesas tiesu prakses apkopojums saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanā¹ (turpmāk tekstā – AT apkopojums), kas bija un aizvien ir pamats vienotai izpratnei par institūtu un tā izpildes priekšnoteikumiem. Apkopojumā apskatīti nozīmīgākie jautājumi, risinātas neskaidrības, kas praksē radušās saistībā ar institūtu, un tas viss darīts, pamatojoties uz līdz tam laikam pētīto judikatūru un tiesu praksi. Pēdējo gadu laikā ir izveidojusies plaša judikatūra par SBPI institūtu, kam pamatojums ir SBPI izmantošanas biežums ātruma un ērtuma dēļ.

Šobrīd aizvien SBPI institūtā pastāv īpatnības, kas veido dažādu praksi un atšķirīgus zemesgrāmatu tiesnešu lēmumus. Kad lietas vēl bija piekritīgas rajona (pilsētu) tiesām, tad prakse bija acīmredzami dažāda. SBPI institūts ir jāizprot, lai to piemērotu, bet, to nedarot, viegli ir pieļaut kļūdas. Šobrīd kompetence pārgājusi uz zemesgrāmatu nodaļu tiesnešiem un zvērinātiem notāriem, bet tas nav labvēlīgi ietekmējis lēmumu vienveidības veidošanos. Te diskusijas ir iespējamās par zemesgrāmatu nodaļu tiesnešu un zvērinātu notāru kompetenci un pietiekamu zināšanu līmeni attiecīgajos jautājumos, bet valsts par to cenšas parūpēties ar īpašām apmācībām, turklāt pašizglītošanās un zināšanu papildināšana juristiem rit visa mūža garumā.

Tēmu par SBPI autore izvēlējusies, jo uzskata, ka jāmotivē personas izmantot šādu ātru, vienkāršotu un ekonomisku saistību izpildījuma panākšanas veidu, bet tas var notikt tikai ar pilnīgas izpratnes rašanos par institūtu. Autore tēmu izvēlējusies arī tādēļ, ka vēlas noskaidrot, kā tiesvedības veids, ko Civilprocesa likumā² (turpmāk tekstā – CPL) regulē tikai septiņi panti, kas turklāt nav paplašināti tulkojami, var novest pie diametrāli pretēju lēmumu pieņemšanas zemesgrāmatu tiesnešu vidū.

Visvairāk pieteikumi par SBPI tiek iesniegti, pamatojoties uz CPL 400.panta pirmās daļas 1.punktu, kas no visām minētajā pantā uzskaitītajām saistībām ir visizplatītākā, jo šobrīd

¹ Tiesu prakse saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanā. Tiesu prakses apkopojums. Augstākā tiesa, 2010.gads. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas/> [skatīts 10.04.2014.].

² Civilprocesa likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 03.11.1998., Nr.23.

Latvijā katrai otrajai personai bankā ir kredīts. Tādēļ autore šajā darbā ir pievērsusies tieši minētās normas paplašinātai izpētei, bet apskata īpatnības arī citos pamatos, pēc kuriem iespējama SBPI. Autorei pieteikumi, kas iesniegti, pamatojoties uz CPL 400.panta pirmās daļas 1.punktu, šķiet īpaši izceļami citu starpā, jo tieši šādos pieteikumos un lēmumos ir atrastas visvairāk īpatnības, atšķirīgi viedokļi un teorijas un prakses nesakritība.

Darba mērķis ir izprast SBPI institūta būtību un piemērošanas aspektus, kas teorijā un praksē nereti, secinot no tiesu lēmumiem, ir dažādi, norādot uz īpatnībām dažādos jautājumos, kas praksē atšķiras no teorijā vēlamā. Autore mēģinās saskatītās īpatnības pamatot ar piemēriem no tiesu prakses, kā arī norādīs SBPI problēmas.

Pamatojoties uz iepriekšminēto, autore nosaka šādus darba uzdevumus:

- 1) Sniegt SBPI institūta satura skaidrojumu, atklājot tā jēdzienu un normatīvo regulējumu;
- 2) Saskatīt un analizēt SBPI problēmjautājumus, norādot, kā tie, autoresprāt, ir risināmi;
- 3) Konstatēt atšķirības starp SBPI teorētisko regulējumu un īstenošanas īpatnībām praksē.

Darbā tiek izmantotas dažādas zinātniskās pētniecības metodes, lai sasniegtu izvirzītos mērķi un uzdevumus. Darbā pamatā tiek pielietotas analītiskā metode un salīdzinošā metode. Analītiskā metode tiek izmantota gan pētot tiesu nolēmumus, gan normatīvos aktus, gan arī citus tiesību un teorētiskā materiāla avotus, no kā rodas autores secinājumi un priekšlikumi problēmu risinājumiem. Salīdzinošā metode darbā ir izmatota, salīdzinot Latvijas tiesību normas ar ārvalstu tiesību normām.

Pētnieciskais darbs sastāv no divām nodaļām, no kurām pirmajā analizēts SBPI jēdziens, normatīvais pamats un izpildes priekšnoteikumi. Savukārt otrajā nodaļā analizēti SBPI pieļaujamības īpatnējie aspekti, kas praksē nereti atšķiras no likumos un teorijā paredzētā.

Darba ierobežotā apjoma dēļ autorei nav izdevies aplūkot visas ar SBPI institūtu saistītās īpatnības, tādēļ šo tematu autore turpinās pētīt un rakstīs par to arī maģistra darbu. Autore šajā darbā izvēlējusies aplūkot izteiktākās SPBI īpatnības, sākot ar parādnieka brīdināšanas noteikumiem un beidzot pretrunīgiem viedokļiem par izpildes pieļaujamību.

1. SAISTĪBU BEZSTRĪDUS PIESPIEDU IZPILDES JĒDZIENS UN SATURS

1.1. Saistību bezstrīdus piespiedu izpildes jēdziena regulējums

Nereti ir gadījumi, kad starp personām tiek nodibinātas saistības, bet kāda no pusēm nepilda to, ko ir uzņēmusies, tādā veidā pārkāpjot Civillikuma³ 1812.pantu, kas regulē saistības izpildījumu. Ja labprātīgi pienākums netiek pildīts, tad aizskartā puse ir tiesīga meklēt šīs saistības izpildījuma veidu ar piespiedu līdzekļiem. CPL procesa veidus likumdevējs paredzējis vairākus, tādēļ, pirmkārt, svarīgi ir izvērtēt, vai starp pusēm pastāv strīds. Ja strīds ir, neatkarīgi par ko – saistības eksistenci vai apmēru, tad ir tikai viens ceļš, kas ir tiesāšanās kārtība parastā tiesvedībā, kur pilnā apjomā īstenošies sacīkstes princips. Bet, ja strīda nav (no noslēgtajiem aktiem un citiem rakstiskiem pierādīšanas līdzekļiem izriet saistības esamība un ticamība, kā arī tās apmērs), tad ir iespēja izmantot ne tikai parasto tiesvedības kārtību, bet arī saistību piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtībā⁴ vai saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanu⁵. Tātad SBPI ir tikai viens no veidiem, kā var tikt panākts parādnieka saistības izpildījums. Līdzās SBPI institūtam CPL paredz arī sevišķo tiesāšanās kārtību, nekustamā īpašuma labprātīgu pārdošanu izolē, saistību piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtībā, saistības priekšmeta iesniegšanu tiesai glabājumā. SBPI institūts ir fakultatīvs. Pat, ja izpildās visi nepieciešamie nosacījumi, nevienam nav pienākums izmantot tieši SBPI institūtu. Tas nozīmē, ka kreditors var izvēlēties arī citus no iepriekš minētajiem institūtiem, lai atgūtu parādu.

SBPI ir CPL reglamentēts ārpusstiesas parāda piedzišanas institūts, kur pieteikumu izskata rajona (pilsētas) tiesas zemesgrāmatu nodaļas tiesnesis vienpersoniski vai likumā noteiktos gadījumos – zvērināts notārs vienpersoniski, un kas notiek rakstveidā, pamatojoties uz pieteicēja iesniegtiem dokumentiem, bez pierādījumu pārbaudes un sēdes rīkošanas, nepieļaujot parādnieka iebildumus. Līdzīgs institūts paredzēts Somijas bezstrīdus parāda piedziņas tiesas procesā. Somijas bezstrīdus parāda piedziņai ir jābūt identificētam tā, lai tā būtu atšķirama citām prasībām, gluži tāpat kā Latvijas, jo SBPI pieteikums tiek izlemts tikai uz iesniegto dokumenta pamata un līdz ar to pieteikumam ir jābūt izsmeļošam, konkrētam un

³ Civillikums: Latvijas Republikas likums. Valdības Vēstnesis, 20.02.1937., Nr.41

⁴ Civilprocesa likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 03.11.1998., Nr.23, 50.¹ nodaļa.

⁵ Turpat, 50.nodaļa.

saprotamam⁶. Tā kā tiesnesis pieteikumu izlemj septiņu dienu laikā no tā iesniegšanas dienas⁷, SBPI process ir ātrs. „Ārpustiesas parāda piedziņas uzdevums un būtība ir atrisināt aizdevēja jeb kreditora un parādnieka starpā radušos situāciju bez tiesas un tiesu izpildītāju starpniecības. Kreditoram tas ir izdevīgi, jo šādi parādu iespējams atgūt ātrāk un ar mazākām izmaksām. Parādniekam tas nozīmē mazākas papildu izmaksas un iespēju daudz vienkāršāk vienoties ar kreditoru par pieņemamiem noteikumiem un atmaksas grafiku.”⁸ Autore uzskata, ka piezīme par vienkāršāku vienošanos par noteikumiem un atmaksas grafiku nav viennozīmīga, jo arī pēc tiesāšanās parastā kārtībā, ja tiek pieņemts parādniekam nelabvēlīgs lēmums, ir iespējams vienoties ar kreditoru par parāda samaksas grafiku un noteikumiem, tiesas nolēmums šādā vienošanās gadījumā kalpo par apliecinājumu, ka parādsaistības pastāv un ir parādnieka pienākums tās nokārtot. Attiecībā uz to, ka situācija tiek risināta bez tiesu izpildītāju starpniecības, autore norāda, ka tiesu izpildītāja pakalpojumi būs nepieciešami arī pie SBPI, kad lēmums būs nododams izpildei, jo izsoles rīkojamas tikai ar zvērinātu tiesu izpildītāju starpniecību.

Likumdevējs ir stingri noteicis, kādas saistības pakļaujamas bezstrīdus piespiedu izpildīšanai un kas to var iniciēt.⁹ Visas saistības, kas pakļaujamas SBPI, ir uzskaitītas CPL 400.pantā, turklāt tās nav tulkojamas paplašināti¹⁰, un ikvienai no tām ir augsta ticamības pakāpe, kas panākta ar saistību noformēšanas publisko formu (notariālie akti, publiskie akti)¹¹. CPL 400.panta uzskaitījums ir ar imperatīvu raksturu, kas nav paplašināti tulkojams¹². J.Rozenbergs norāda, ka CPL 400.panta pirmajā daļā uzskaitīto saistību „loku var paplašināt tikai likumdošanas ceļā”¹³.

Iezīmes, kas SBPI institūtu nošķir no parastās tiesvedības kārtības, kā arī citiem institūtiem, ar ko panākama saistību izpilde, atklāj SBPI būtību. Visas šīs iezīmes savstarpēji mijiedarbojas, tādēļ strikti tās nodalīt ir neiespējami.

Pie SBPI lieta nekādā gadījumā netiek skatīta pēc būtības, tāpat neīstenojas sacīkstes princips, kas ir neatņemama prasības tiesvedības sastāvdaļa. Ja var saskatīt vērtēšanu pēc

⁶ Vienkāršotas un paātrinātas procedūras – Somija. Pieejams: http://ec.europa.eu/civiljustice/simplif_accelerat_procedures/simplif_accelerat_procedures_fin_lv.htm [skatīts 30.04.2014.].

⁷ Civilprocesa likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 03.11.1998., Nr.23, 405.panta pirmā daļa.

⁸ Priedīte A. Labi zināt iepriekš. Diena, 12.11.2010. Pieejams: <http://www.diena.lv/sodien-laikraksta/labi-zinat-ieprieks-756628> [skatīts 20.04.2014.].

⁹ Civilprocesa likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 03.11.1998., Nr.23, 400-401.pants.

¹⁰ Civilprocesa likuma komentāri. Trešais papildinātais izdevums. Autoru kolektīvs profesora K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 555.lpp.

¹¹ Rudevska B. Kreditora un parādnieka procesuālo tiesību līdzsvars saistību bezstrīdus piespiedu izpildē. Jurista Vārds, 26.07.2011., Nr.30 (677), 20.lpp.

¹² Tiesu prakse saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanā. Tiesu prakses apkopojums. Augstākā tiesa, 2010.gads, 6.lpp. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas/> [skatīts 10.04.2014.].

¹³ Civilprocesa likuma komentāri. Trešais papildinātais izdevums. Autoru kolektīvs profesora K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 551.lpp.

būtības, tas ir pietiekams iemesls, lai par lēmumu tiktu iesniegts prokurora protests. Piemēram, Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas zemesgrāmatu nodaļas tiesnese 2013.gada 31.oktobra lēmumā cita starpā veic atsauces uz Civillikuma materiālajām normām par saistību pāriešanu uz mantinieku (701.pants) un atbildību par mantojuma atstājēja parādiem, ja mantojums pieņemts ar inventāra tiesību (711.pants)¹⁴. Tādējādi tiesnese atsauca uz materiālām normām, un autore saskata lietas vērtēšanu saskaņā ar šīm normām.

Tā kā lieta netiek vērtēta pēc būtības, bet izvērtētas tiek tikai CPL formālās prasības, ir iespējami divi lēmumu veidi – 1) pieteikumu apmierināt un pakļaut saistību bezstrīdus piespiedu izpildei vai arī 2) noraidīt pieteikumu par SBPI¹⁵. Senāts norāda, ka, apmierinot pieteikumu daļēji, tiek vērtēts pieteikumā izvirzītā prasījuma materiāltiesiskais pamats¹⁶. Kā arī tiek norādīts, ka SBPI institūtam nav paredzēta pieteikuma daļēja apmierināšana¹⁷. Kā arī nav paredzēts pieteikumu par SBPI atstāt bez virzības. Tā, piemēram, ar Rēzeknes tiesas tiesneses 2011.gada 2.jūnija lēmumu atstāts bez virzības pieteicējas pilnvarotās personas pieteikums par SBPI, nosakot termiņu līdz 2011.gada 22.jūnijam lēmumā norādīto trūkumu novēršanai, jo pieteikumam nav pievienoti bezstrīdus kārtībā izpildāmais akts un tā noraksts. Par šo lēmumu pieteicējas pilnvarotā persona iesniedza blakus sūdzību Latgales apgabaltiesai, kur Civillietu tiesa kolēģija lēma par Rēzeknes tiesas tiesneses lēmuma atcelšanu un nosūtīšanu jaunai izskatīšanai¹⁸. Autore norāda, ka nav iespējama pieteikuma par SBPI atstāšana bez virzības, jo likums šādu iespēju neparedz. Autore uzskata, ka trūkumu konstatēšanas gadījumā ir divi varianti, kā rīkoties – vai nu tiesnesis atsakās pieņemt pieteikumu vai to pieņem, bet noraida. Līdzīgs instruments SBPI paredzēts Zviedrijā, kur tiesības neuzliek pie pieteikuma par bezstrīdus izpildi par pienākumu pārbaudīt pieteikumu pēc būtības, taču, ja prasība nav pamatota, pieteikumu jāizskata, it kā tas būtu bijis apstrīdēts¹⁹. Pieteikumu var noraidīt tā nepareizības dēļ, kas saskan ar Latvijas normām.

Tieši tādēļ, ka parādniekam netiek dota momentāna iespēja paskaidrojumu sniegšanai vai kādiem iebildumiem attiecībā uz iesniegto pieteikumu, ir uzmanība jāpievērš tam, lai netiktu pārkāptas personas tiesības uz taisnīgu procesu. To nodrošina prasības pēc publiski ticama akta esamības, kā arī pienācīga brīdināšana, kas tālākā šī darba gaitā tiks pētītas un analizētas. Tā kā nenotiek izskatīšana pēc būtības, tad nepieciešama publiskā ticamība – tiek

¹⁴ Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas Zemesgrāmatu nodaļas tiesneses I.Zabarovskas 2013.gada 31.oktobra lēmums lietā Nr.3-12/7659, 3.lpp.

¹⁵ Tiesu prakse saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanā. Tiesu prakses apkopojums. Augstākā tiesa, 2010.gads, 32.lpp. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojuumi/civiltiesibas/> [skatīts 10.04.2014.].

¹⁶ LR Augstākās tiesas Senāta 2009.gada 14.janvāra lēmums lietā Nr.SPC-26.

¹⁷ LR Augstākās tiesas Senāta 2008.gada 28.maija lēmums lietā Nr.SPC-40.

¹⁸ Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2011.gada 5.jūlija lēmums lietā Nr.3-11/0072.

¹⁹ Vienkāršotas un paātrinātas procedūras – Zviedrija. Pieejams:

http://ec.europa.eu/civiljustice/simplif_accelerat_procedures/simplif_accelerat_procedures_swe_lv.htm [skatīts 19.04.2014.].

prezumēts, ka saistības ir neapstrīdētas²⁰, pat, ja fiziski tiktu saņemti parādnieka iebildumi, jo ar tiem pieņemtā prezumpcija par neapstrīdēto saistību pie SBPI nav apgāzama. Līdzīgs regulējums atrodams Ungārijas normatīvajos aktos, kas paredz bezstrīdus procedūru, kurā tiesa pēc kreditora iesniegtas prasības aicina parādnieku izpildīt prasībā norādīto vai pieteikt tās noraidījumu, neuzklausot viņa paskaidrojumus, kā arī nepiemērojot pierādīšanas procedūru, tādējādi izslēdzot sacīkstes principa īstenošanas iespējas²¹.

Pieteikums un tam pievienotie dokumenti ir vērtējami, vadoties no CPL 50.nodaļas noteikumiem, kur norādīti vērtēšanas formālie kritēriji. Saistību materiāltiesiskie pamati nedrīkst tikt vērtēti²². Praksē tiesnešu lēmumos nereti atrodamas kļūdas, jo lēmums tiek motivēts ar materiālo normu izvērtēšanu.

Ar SBPI institūtu ir panākama daudzreiz ātrāka un vienkāršāka procesuālā kārtība saistību izpildei, bet ir jārealizējas CPL 50.nodaļā ietvertajiem nosacījumiem.²³ Ātruma dēļ SBPI institūtā skaidri iezīmējas ekonomijas princips. Tas nekādā gadījumā nedrīkst tikt izcelts kā svarīgāks par citiem principiem. Tieši uz ekonomijas principa nozīmi uzsvāru likuši divi autori – A.Pešudovs un V.Vitovskis –, kuru raksts par SBPI publicēts 2011.gada 01.februāra Jurista Vārda numurā²⁴. Institūts, protams, ir radīts ar mērķi atvieglot un saīsināt tiesāšanās procesu, bet tam līdztekus nekad nav sekojusi iespējā tādējādi aizmirst citus civilprocesa pamatprincipus vai tos neievērot. Ja CPL SBPI pieteikumu nosaka izskatīt septiņu dienu laikā²⁵, tad prasības tiesvedība var ieilgt līdz 2 gadiem (tiesas Rīgas teritorijā ir ļoti noslogotas), neskaitot sēžu atlikšanas un ceļošanu pa instancēm. Kā arī „prasības tiesvedībā parādniekam (atbildētājam) bieži rodas vēlēšanās izmantot ne tik daudz aktīvu aizstāvības, cik procesa paildzināšanas taktiku nolūkā pēc iespējas attālināt parāda samaksas brīdi”²⁶. Arī Satversmes tiesa norāda, ka „saistību izpildīšanas bezstrīdus kārtības mērķis ir (..) noteikt vienkāršotu un paātrinātu parāda atgūšanas procesu”²⁷.

SBPI kreditors pret parādnieku neizvirza prasījumus kā parastās tiesvedības kārtībā, bet lūdz pakļaut bezstrīdus piespiedu izpildei konkrētu saistību pēc noteikta akta par noteiktu

²⁰ Torgāns K. Maksājiet parādus, negaidot brīdinājumu. Jurista Vārds, 11.02.2003., Nr.6 (264). Pieejams: <http://www.juristavards.lv/doc/71106-maksajiet-paradus-negaidot-bridinajumu/> [skatīts 26.04.2014.].

²¹ Act III of 1952 on the Code of Civil Procedure (.1952. évi III. törvény a Polgári perrendtartásról), pieejams http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=95200003.TV [skatīts 05.05.2014.].

²² Tiesu prakse saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanā. Tiesu prakses apkopojums. Augstākā tiesa, 2010.gads, 3.lpp. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas/> [skatīts 10.04.2014.].

²³ Civilprocesa likuma komentāri. Trešais papildinātais izdevums. Autoru kolektīvs profesora K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 550.lpp.

²⁴ Pešudovs A., Vitovskis V. Saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanas problēmas. Jurista Vārds, 01.02.2011., Nr.5 (652).

²⁵ Civilprocesa likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 03.11.1998., Nr.23, 405.panta pirmā daļa.

²⁶ Rudevskā B. Kreditora un parādnieka procesuālo tiesību līdzsvars saistību bezstrīdus piespiedu izpildē. Jurista Vārds, 26.07.2011., Nr.30 (677), 19.lpp.

²⁷ Satversmes tiesas 2010.gada 17.maija spriedums lietā Nr.2009-93-01. Pieejams: http://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/spriedums_2009-93-01.htm [skatīts 22.04.2014.].

naudas summas apmēru. Tātad dokuments, ar ko SBPI process tiek ierosināts, ir pieteikums, nevis prasība. Pieteikuma pamats savukārt ir līgums, no kura izriet saistība.²⁸ Arī AT apkopojumā norādīts, ka „procesuālais dokuments, kuru iesniedz kreditors, ir pieteikums”²⁹.

SBPI ērtumu un pieejamību raksturo arī izskatīšanas termiņš un izmaksas. Valsts nodeva par pieteikumu par bezstrīdus piespiedu izpildīšanu šobrīd ir noteikta 2 procenti no parāda summas, bet nepārsniedzot 498,01 eiro³⁰. Likumdevējs paredzējis maksimālo maksājuma robežu, uz ko personas var paļauties, tādējādi nodrošinot SBPI izdevīgumu pretstatā tiesas procesam parastā kārtībā. Arī pieteikuma izskatīšanas termiņu, līdzīgi kā nodevas apmēru, likumdevējs paredzējis pēc iespējas nelielu. Lēmums ir pieņemams septiņu dienu laikā, tā noraksts nosūtāms lietas dalībniekiem trīs dienu laikā. Autore uzskata, ka, lai izvairītos no pārpratumiem attiecībā uz termiņu, būtu jāprecizē, ka pieteikums izskatāms septiņu darba dienu laikā. Pretējā gadījumā, ja pieteikums tiek iesniegts, piemēram, pirms valsts svētkiem, tiesnesim var atlikt tikai 2 dienas tā izskatīšanai, pieņemot, ka septiņās izskatīšanas dienās iekļaujas arī brīvdienas.

Tiesneša lēmums par pieteikumu stājas spēkā nekavējoties un tam ir izpildu dokumenta spēks.³¹ Tātad nav noteikts termiņš pārsūdzībai, tāda nemaz nav iespējama. Vienīgais parādnieka rīcības variants ir CPL 406.pants, bet tas nenosaka iespēju pārsūdzēt pieņemto lēmumu augstākā instancē. Pirmkārt, likumā šāda pārsūdzības kārtība nav noteikta, tātad tāda neeksistē. Otrkārt, tas pateikts arī Senāta Civilās kasācijas departamenta 1929.gada 30.maija spriedumā lietā Nr.157, kur tiek norādīts, ka „šādu spriedumu atbildētājs, pret kuru noticis spriedums piespiedu izpildīšanas kārtībā, nevar tai pašā kārtībā spriedumu pārsūdzēt pēc būtības ar apelācijas sūdzību otrai instancei”.³² Lēmumam ir nekavējošas sekas un tieši tādēļ CPL 50.nodaļas panti jānosaka pēc iespējas strikti un nelokāmi, lai tos nevarētu ne paplašināti tulkot, ne dažādi interpretēt. Autore norāda, ka tiesnešu lēmumos par SBPI ir atrodamas vairākas īpatnības, kas saistītas tieši ar CPL 406.pantu jeb SBPI apstrīdēšanu, bet, kā jau iepriekš norādīts, darba apjomu ierobežotības dēļ šī tēma šajā darbā netiek paplašināti apskatīta.

Starptautiskā mērogā attieksme pret vienkāršotiem un paātrinātiem procesiem ir pozitīva. Eiropas Padomes Ministru komitejas Rekomendācijā Nr.R (85) 5 „Par civilprocesa

---

²⁸ Rudevska B. Arī saistību bezstrīdus piespiedu izpildei jābūt taisnīgai. Jurista Vārds, 08.02.2011., Nr.6 (653), 15.lpp.

²⁹ Tiesu prakse saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanā. Tiesu prakses apkopojums. Augstākā tiesa, 2010.gads, 5.lpp. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas/> [skatīts 10.04.2014.].

³⁰ Civilprocesa likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 03.11.1998., Nr.23, 34.panta pirmās daļas 9.punkts.

³¹ Civilprocesa likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 03.11.1998., Nr.23, 405.panta trešā daļa.

³² Latvijas Senāta spriedumi (1918-1940). 11.sējums. Senāta Civilā kasācijas departamenta spriedumi (1928-1929), Rīga, 1998, 4464.lpp.

principiem nolūkā uzlabot lietu izskatīšanu tiesās”³³, 8.principā ir norāde uz to, ka dalībvalstīm būtu vēlams ieviest īpašu procesuālo regulējumu, lai paātrinātu strīda izskatīšanu. Tam seko īpaši uzsvērtas kategorijas, kur tam būtu jāistenojas, kur iekļauta arī kategorija „lietas, kas attiecas uz neapstrīdētām tiesībām”³⁴. SBPI institūts ir šī uzstādījuma iedzīvinājums praksē Latvijā, jo atbilst vairākām pazīmēm, kas raksturo sevišķu procesuālo regulējumu – notikusi atteikšanās no sēdes, noteikts tikai rakstveida process, neistenojas aktīvas aizstāvība no atbildētāja puses, ir vienkāršota iesniegto pierādījumu novērtēšanas kārtība, jo nekas netiek vērtēts pēc būtības.

1.2. Materiāltiesisko normu saturs saistību bezstrīdus piespiedu izpildē

Procesuālā kārtība, kā arī izpildes termiņi SBP izpildē reglamentēti CPL. Savukārt attiecības, kas rodas starp fiziskām un juridiskām personām (jebkādas savstarpējās kombinācijās), to saturu, veidu un pārkāpumu sekas regulē Civillikuma materiālās normas. Tas, kas tiek nodots SBP izpildei, ir Civillikuma 1401.pantā reglamentētās „saistības”. Civillikuma 1401.pants nosaka, ka „saistību tiesības ir tādas tiesības, uz kuru pamata vienai personai – parādniekam – jāizdara par labu otrai – kredītoram – zināma darbība, kam ir mantiska vērtība”. To savā lēmumā atzinis arī LR Augstākās tiesas Senāts (turpmāk tekstā – Senāts), cita starpā norādīt, ka „pakļaujot atbilstoši minētā panta (CPL 400.panta – autores piezīme) 1.punktam bezstrīdus piespiedu izpildīšanai līgumu par saistību, kas nodrošināta ar hipotēku, iestājas Civillikuma 1329.un 1330.pantā paredzētās sekas”³⁵. Tātad iestājas sekas, kas paredzētas materiālajās normās – attiecīgi, kāds būs iznākums, ja, pārdodot ķīlu, tiek iegūti lielāki līdzekļi par parāda apmēru (Civillikuma 1329.pants) vai, ja, pārdodot ķīlu, no iegūtajiem līdzekļiem nepietiek pilnīgam kreditora apmierinājumam (Civillikuma 1330.pants). Ķīlas līgumā noteiktais nodrošinājuma apmērs tātad ir noteikti ņemams vērā³⁶, tas tiek arī fiksēts attiecīgajos publiskajos reģistros, kas gādā par publiskās ticamības aspektu, pretējā gadījumā tiek pārkāptas materiālās normas, uz ko arī atsaucies Senāts.

Runājot par SBPI, saistību tiesības ir neatraujamas no lietu tiesībām, tātad uzmanība jāpievērš arī ķīlas regulējumam Civillikumā. Civillikuma 1283.pants nosaka, ka „ķīlas tiesība kā blakus tiesība sava spēka ziņā atkarājas no prasījuma spēka”. Tā kā hipotēka vai

³³ Recommendation No.R(84) 5 of the Committee of Ministers to member States on the Principles of Civil Procedure designed to improve the Functioning of Justice. Committee of Ministers, 28 February, 1984, 367th meeting of the Ministers' Deputies. Pieejams: <https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=603496&SecMode=1&DocId=682030&Usage=2> [skatīts 01.04.2014.].

³⁴ Turpat.

³⁵ LR Augstākās tiesas Senāta 2008.gada 9.janvāra lēmums lietā Nr.SPC-2/2008, 5.lpp.

³⁶ Turpat.

komercķīla Civillikuma 1283.panta izpratnē ir blakus tiesība, tad pamatsaistība ir jānodala no šīs iepriekš minētās blakus saistības.³⁷ SBPI rezultātā atgūstama maksimāli tikai tāda naudas summa, kas reģistrēta publiskā reģistrā (nodrošinājuma apmērā). Autore uzskata, ka tam vajadzētu kalpot par vielu pārdomām kreditoram, pirms viņš attiecīgā darījumā iegūst šo statusu, ka varbūt jau laikus ar, piemēram, hipotēkas apmēru nodrošināt ne tikai pamatsummas, bet arī līgumsoda un procentu saņemšanas iespēju.

Ķīlas tiesība ir tiesība uz svešu lietu³⁸. Ieķīlātā lieta nodrošina kreditoram viņa prasījuma apmierinājumu tādā veidā, ka kreditors no tās (ķīlu realizējot) var saņemt šī prasījuma samaksu³⁹. Nekur nav noteikts, ka personai, kas noslēdz galveno saistību, ir jābūt tai pašai personai, kas slēdz arī blakus saistību, nodibinot ķīlu. Bieži vien, jo sevišķi bankā ņemot kredītu, kā ķīlas devējs iestājas kāda trešā persona, kas pati no galvenās saistības nekādu labumu negūst, tikai to nodrošina ar sev piederošo īpašumu. Civillikums nosaka, ka persona ar savu lietu var rīkoties brīvi, tai skaitā ieķīlāt, turklāt arī par svešu saistību⁴⁰. Ķīlas tiesība tiek nodibināta starp kreditoru, kas ķīlu pieņem un ķīlas devēju (SBPI izpratnē tieši šī persona ir parādnieks). Šis apgalvojums izriet no Senāta Civillietu departamenta lēmuma lietā Nr. SPC 9/2001, kur tiek norādīts, ka SBPI pieļaujama pret personu, ar kuru nodibināta hipotēka vai komercķīla⁴¹.

Civillikuma 1319.pants nosaka, ka „ķīlas ņēmējs, kuru parādnieks nav noteiktā laikā apmierinājis, var meklēt sev apmierinājumu no ieķīlātās lietas un šajā nolūkā spert visus vajadzīgos soļus tās pārdošanai”. Šis pants ir ņemams vērā, ja tiek piemērota SBPI pēc līgumiem par saistībām, kas nodrošinātas ar hipotēku vai komercķīlu. Ieķīlātā lieta nodrošina kreditoram iespēju pašrocīgi nodrošināt vismaz daļēju parāda atgūšanu. Turklāt, ja saistība nodrošināta ar publisku hipotēku, Civillikuma 1326.pants nosaka, ka „ja ķīlas ņēmēja prasījuma samaksa sadalīta vairākos termiņos, tad ķīlu var pārdot, tiklīdz palaists kāds no šiem termiņiem, ja vien nav bijis tieši norunāts nepārdot tikām, kamēr nebūs palaists arī pēdējais, vai otrais, vai trešais u.t.t. termiņš”. Tātad saistību izpildes galējā noliktā termiņa iestāšanās nav obligāts priekšnosacījums visos gadījumos, lai varētu realizēt parāda atgūšanu ar SBPI institūta palīdzību. Piemēram, ja starp kreditoru un parādnieku ir bijis noslēgts kredīta līgums, kur parādniekam aizdoti 50'000,00 eiro uz desmit gadiem ar atmaksas grafiku, kur noteikts, ka parādnieks katru mēnesi konkrētā datumā atmaksā 100 eiro, kreditoram nav jāgaida, kamēr paies šie desmit gadi, lai aizstāvētu savas intereses gadījumā, ja parādnieks

³⁷ Tiesu prakse saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanā. Tiesu prakses apkopojums. Augstākā tiesa, 2010.gads, 7.lpp. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas/> [skatīts 10.04.2014.].

³⁸ Civillikums: Latvijas Republikas likums. Valdības Vēstnesis, 20.02.1937., Nr.41, 841.pants.

³⁹ Turpat, 1278.pants.

⁴⁰ Turpat, 1306.pants.

⁴¹ LR Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta lēmums lietā Nr.SPC 9/2001.

palaidis garām kādu no pielīgtajiem maksājumiem. Tādējādi likums aizsargā kreditora intereses. Uz to, ka nav nepieciešama parāda atmaksas galējā termiņa iestāšanās, norāda arī Senāts 2006.gada 25.janvāra lēmumā lietā Nr. SPC-7, izsakot atziņu, ka Cēsu rajona tiesai nebija pamata lemt pieteikumu par SBPI saistībā ar parāda atmaksas galējo termiņu, un pieteikuma noraidīšana uz šāda pamata „ir pretrunā ar CPL 400.panta pirmās daļas 1.punktu, kas ar publisku hipotēku nodrošinātas saistības izpildi nesaista ar kredīta atmaksas galējo termiņu, kā arī Civillikuma 1326. pantu un pušu noslēgto ķīlas līgumu, kas ļauj ķīlas ņēmējam vērst piedziņu uz ķīlas priekšmetu, ja nodrošinātā kredītlīguma jebkurā noteiktajā termiņā kredītnēmējs neveic kredīta pamatsummas vai procentu par kredīta izmantošanu samaksu”.⁴² Autore piekrīt Senāta viedoklim, atbalstot tādējādu kreditora aizsardzību, jo pārsvarā aizdevuma un kredīta līgumi tiek slēgti uz ilgiem termiņiem. Ja nebūtu iespējams kreditoram savas tiesības aizsargāt tādos gadījumos, kad palaists garām kāds no pielīgtiem periodiskiem parāda atmaksājumiem, tad kreditoram būtu jāgaida vidēji divdesmit gadi, lai vispār varētu realizēt savas tiesības uz aizdevuma atgūšanu. Tāds laika posms ir pārāk ilgs. Turklāt šajā laikā aizdotā naudas summa tiek lietota, kas ļauj kreditoram saņemt likumiskos procentus par aizdevuma lietošanu⁴³, kā arī nolīgtos procentus, ja tādi bijuši, un līgumsodu, jo ir palaists garām kārtējais maksājums, kas pieļauj līgumsoda aprēķināšanu, bet šādam punktam tad jābūt pielīgtam. Līgumsodam jābūt samērīgam, un, lai gan Civillikums līgumsoda konkrētu apmēru regulē tikai kopš 2014.gada janvāra⁴⁴, tiesu praksē jau senāk iegājies apmierināt tādas pieteikumus, kur līgumsoda apmērs nepārsniedz 10 procentus no pamatparāda, kas tiek prasīts, piemēram, Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas tiesnese 2011.gada 2.februāra lēmumā norāda, ka pieteicēja ir samazinājusi līgumsoda apmēru no 2'441,10 latiem uz 1'715,61 latiem⁴⁵. Līgumisko procentu apmērs turpretī nav ierobežots, ko autore uzskata par pamatotu apstākli, ņemot vērā, ka svešais kapitāls tiek lietots tik ilgi, kamēr pamatparāds nav pilnībā atmaksāts. Tas nozīmē, ka brīdī, kad būs iestājies parāda galējais atmaksas termiņš, kopsumma, kas parādniekam jāatmaksā kreditoram, būs ievērojami pieaugusi, salīdzinot ar brīdi, kāda tā bijusi, kad palaists garām tikai kārtējais parāda atmaksājums. Šādu summu, iespējams, kreditors vairs nevarēs atgūt tikai no ieķīlātā īpašuma pārdošanā iegūtās naudas, tas nozīmē, ka ar SBPI nebūs iespējams pilnībā atgūt parādu. Kā arī jāņem vērā, ka īpašuma vērtība divdesmit gadu laikā var ievērojami mainīties. Ja īpašums būs kļuvis nevērtīgāks kā hipotēkas nodibināšanas brīdī, tad no pārdošanas rezultātā iegūtajiem līdzekļiem nebūs iespējams parādu nosegt. Ķīlas vērtības samazināšanās apdraud iespēju no tās dabūt sava

⁴² LR Augstākās tiesas Senāta 2006.gada 25.janvāra lēmums lietā Nr.SPC-7, 3-4. lpp.

⁴³ Civillikums: Latvijas Republikas likums. Valdības Vēstnesis, 20.02.1937., Nr.41, 1765.pants.

⁴⁴ Turpat, 1716 panta 3.daļa.

⁴⁵ Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2011.gada 2.februāra lēmums lietā Nr.3-12/0127-2011, 2.lpp.

prasījuma apmierinājumu, ko paredz Civillikuma 1278.pants. Ja turpretī īpašuma vērtība būs pieaugusi, kreditors jebkurā gadījumā var iesniegt pieteikumu par SBPI tikai reģistrētās hipotēkas apmērā, nevis visa parāda apmērā, kas atkal nozīmē to, ka ar SBPI institūtu viss parāds ne vienmēr būs atgūstams pilnībā. Īpašumu vērtības palielināšanās ir ekonomiski pozitīvs aspekts, bet kreditoram tas labumu pie SBPI nesniedz.

Autore iepriekšminētajam apgalvojumam piedāvā piemēru: Hipotēka uz ieķīlātu nekustamo īpašumu reģistrēta 10'000,00 eiro apmērā. Parādnieka parāds uz atkāpšanās no līguma brīdi ir 20'000,00 eiro. Tiek iesniegts pieteikums par SBPI par parāda daļu hipotēkas apmērā, un tas tiek apmierināts. Tiek rīkota izsole, bet, tā kā īpašuma vērtība laika gaitā pieaugusi, tas tiek nosolīts par 40'000,00 eiro. No iegūtajiem līdzekļiem, lai gan iegūts vairāk nekā nepieciešams, lai nosegtu visu parādu kopumā, pieteicējam pienākas tikai 10'000,00 eiro, kas ir hipotēkas apmērs, par ko iesniegts pieteikums. Pieteicējs par atlikušo parāda daļu var celt attiecīgo prasību tiesā. 30'000,00 eiro no izsolē iegūtās naudas pienākas parādniekam, kurš reti kad praksē ir tik godprātīgs, lai atlikušo parādu no šīs iegūtās naudas segtu labprātīgi. Autore uzskata, ka Civillikums būtu jāgroza tā, ka parāda atlikums automātiski pienākas kreditoram, ja no izsoles, kas notikusi uz lēmuma par SBPI pamata, tiek iegūti pietiekami līdzekļi parāda daļējai vai pilnīgais segšanai, ja kopējais parāds pārsniedz hipotēkas apmēru. Autore norāda, ka šāds risinājums piemērojams gadījumos, ja gan ķīlas devējs, gan parādnieks vai gan ķīlas devējs, gan galvnieks, kas par parādu galvojis kā pats parādnieks, ir viena un tā pati persona. Autore norāda, ka tas nebūtu pretrunā ar principu, ka ķīlas devējs atbilst nevis ar visu savu mantu, bet tikai ieķīlāto lietu, jo attiecīgie naudas līdzekļi tikuši iegūti tieši no ieķīlātās lietas realizēšanas.

Senāts norāda, ka „ja (ķīlas – autores piezīme) pārdošanas rezultātā netiek iegūta summa, kura ir pietiekoša ķīlas ņēmēja apmierinājumam, tad viņam paliek tiesības parāda atlikumu prasīt no parādnieka prasības tiesvedības kārtībā”⁴⁶. Tas saskan ar Civillikuma 1330.pantu, kas apliecina kreditora tiesības saņemt parādu pilnā apmērā, ja tas jau nav izdevies ar ķīlas realizēšanu. Tam sekojoši Senāts norāda: „Tiesnesis, piedzenot no parādnieka visa parāda summu, neņemot vērā ieķīlājuma līgumā noteikto nodrošinājuma vērtību, ir pārkāpis arī iepriekšminētās (Civillikuma 1329.pants un 1330.pants – autores piezīme) materiālo tiesību normas.”. Tas nozīmē, ka Civillikuma 1329.un 1330.pants liedz pret ķīlas devēju (parādnieku) vērst visa parāda piedziņu, ja tas ir lielāks kā ķīlas nodrošinājuma apmērs. Iepriekšminētajā Senāta atziņā atspoguļojas ķīlas tiesību apjoma

---

⁴⁶ LR Augstākās tiesas Senāta 2008.gada 9.janvāra lēmums lietā Nr.SPC-2/2008, 5.lpp.

konkrētība, kas ir viens no ķīlas tiesības nodibināšanas pamatprincipiem⁴⁷. Autore uzskata, ka šie apgalvojumi ir pamatoti, lai aizsargātu ķīlas devēja, ja tas ir trešā persona, tiesības. Bet, ja ķīlas devējs un parādnieks ir viena un tā pati persona, viņam parāds jāatmaksā, jo pēc vispārējā principa atbildība šādai personai iestājas ar visu mantu, neaprobežojoties ar ķīlas apmēru.

Civillikuma 1367.pants nosaka, ka „hipotēka dod kreditoram lietu tiesību uz ieķīlāto nekustamo īpašumu tikai pēc ierakstīšanas zemes grāmatās”. „Lai zemesgrāmatā ierakstītā hipotēka iegūtu publisku statusu ir nepieciešamas saskaņā ar Civillikuma 1367.pantu, lai tā tiktu ierakstīta attiecīgā nekustamā īpašuma zemesgrāmatas nodalījumā, taču kuģu hipotēka iegūst publiskumu, pēc tās reģistrācijas Latvijas kuģu reģistrā attiecībā uz visiem Latvijas kuģiem.”⁴⁸ Tātad hipotēkas publiskums, kas ir viens no priekšnoteikumiem SBPI, ir realizējams, vadoties no Civillikuma normām.

Civillikums nosaka kreditora tiesības saņemt likumiskos procentus no parādnieka kā atlīdzību par sveša kapitāla lietošanu⁴⁹, turklāt tas attiecas arī uz SBPI gadījumiem. Tā kā pieteikumā par bezstrīdus piespiedu izpildīšanu par naudas samaksu norāda piedzenamo galveno parādu, līgumsodu un procentus – kā nolīgtos, tā likumā noteiktos⁵⁰, tad „akciju sabiedrībai „SEB Latvijas Unibanka” prasījums pakļaut saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanai tiesību saņemt likumiskos procentus izriet no likuma un attiecas arī uz tiesas lēmumu, kas taisīts lietā par saistību bezstrīdus piespiedu izpildi, kas pieteicējam paredz tiesību saņemt procentus kopā ar pamatparādu”⁵¹. „Senāts atzīst, ka, noraidot pieteikumu daļā par tiesību saņemt likumiskos procentus, tiesnese pārkāpusi CPL 404.panta otro daļu un Civillikuma 1765.pantu”, jo pieteicējam vispār tiek liegta iespēja likumiskos procentus saņemt citādā veidā, jo „nav tiesiska pamata iesniegt patstāvīgu prasību par procentu piedziņu, ja netiek piedzīta pamatsumma, no kuras procenti jāērķina”⁵². Tātad SBPI kā vienkāršota un paātrināta parāda atgūšanas kārtība neliedz kreditora tiesības uz likumisko procentu saņemšanu.

Attiecībā uz likumiskajiem procentiem autore ir saskatījusi neskaidrības visus pētītajos lēmumos par SBPI. Tiesneši pieņemtajos lēmumos nosaka pieteicēja tiesības saņemt likumiskos 6 procentus gadā līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai), bet nenorāda, no kuras dienas, datuma vai brīža šie procenti ir aprēķināmi. Piemēram, Rīgas pilsētas Vidzemes

⁴⁷ Rozenfelds J. Lietu tiesības. Rīga: Zvaigzne ABC, 2004, 183.lpp.

⁴⁸ Civilprocesa likuma komentāri. Trešais papildinātais izdevums. Autoru kolektīvs profesora K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 551.lpp.

⁴⁹ Civillikums: Latvijas Republikas likums. Valdības Vēstnesis, 20.02.1937., Nr.41, 1759.pants.

⁵⁰ Civilprocesa likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 03.11.1998., Nr.23 404.panta otrā daļa.

⁵¹ LR Augstākās tiesas Senāta 2008.gada 16.aprīļa lēmums lietā Nr.SPC-30, 3.lpp.

⁵² Turpat.

priekšpilsētas tiesas zemesgrāmatu nodaļas tiesnese savā lēmumā norāda, ka tā lemj noteikts bankas tiesības „saņemt likumiskos 6% (seši procenti) gadā no neatmaksātā aizdevuma pamatsummas”, cita tiesnese norāda, ka no parādnieces piedzenami likumiskie 6% gadā „no nesamaksātās pamatsummas līdz lēmuma izpildei dienai”⁵³, Rīgas rajona tiesas tiesnese nosaka pieteicējas tiesības saņemt no parādnieka „6% gadā no neatmaksātās parāda summas līdz lēmuma izpildei”⁵⁴. Tas savukārt izraisa liekas procesuālas darbības – zvērināti tiesu izpildītāji, nesaprotot, no kura brīža šie procenti jārēķina, sniedz pieteikumus tiesnešiem par lēmuma skaidrošanu. Tas ir laika kavējums, kas būtu novēršams, likumā iestrādājot normu, kas noteiktu likumisko procentu aprēķināšanas konkrētu periodu. Autore iesaka papildināt CPL, nosakot, ka, ja tiek apmierināts pieteikums par SBPI, likumiskos procentus aprēķina sākot ar nākamo dienu, kad pieteicējs atkāpies vienpusēji no līguma, vai no nākamās dienas, kad pienācis līguma galējais termiņš – atkarībā no tā, kurš nosacījums iestājas pirmais. Autore izvēlējusies šādu aprēķināšanas sākumu, jo beidzoties līguma termiņam vai atkāpjoties no līguma, vairs nav tiesību aprēķināt līgumiskos procentus, kā arī nepieaug līgumsoda apmērs.

Pētot praksi par SBPI, autore atrada lēmumu, kurā divkārti noteiktas pieteicējas tiesības saņemt likumiskos procentus. Pieteikumā izteikts lūgums nodot SBPI summu, ko veido pamatsumma un likumiskie procenti, piedzīt no parādnieka samaksāto valsts nodevu un noteikt pieteicējas tiesības saņemt likumiskos 6% gadā no nesamaksātās pamatsummas. Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas Zemesgrāmatu nodaļas tiesnese šādu pieteikumu apmierinājusi.⁵⁵ Autore uzskata, ka šāds pieteikums nav apmierināms, jo likums neparedz pusēm tiesības pielīgt likumiskos procentus sevis izvēlētajā apmērā, līgumisko procentu vietā.

1.3. Speciālo tiesību normu saturs saistību bezstrīdus piespiedu izpildē

CPL SBPI regulē vien septiņi panti, kas nav paplašināti tulkojami – viss, kas no tiem jāizsecina, ir uzrakstīts *expressis verbis*. Materiāltiesisko normu saturu SBPI regulē Civillikums. Tomēr CPL, kas ir vienīgais likums, kur noteikta SBPI procesuālā kārtībā un termiņi, un Civillikums nav vienīgie normatīvie akti, kas cieši sasaistīti ar SBPI institūtu. Paskaidrojošas un izpratni veicinošas normas meklējamas arī Zemesgrāmatu likumā⁵⁶, Komerčķīlas likumā⁵⁷, Notariāta likumā⁵⁸, Vekseļu likumā⁵⁹, Patērētāju tiesību aizsardzības

⁵³ Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas Zemesgrāmatu nodaļas tiesneses M.Zadiņas 2014.gada 30.aprīļa lēmums lietā Nr.3-12/1976, 1-2.lpp.

⁵⁴ Rīgas rajona tiesas 2011.gada 24.janvāra lēmums lietā Nr.3-12/0232/2.

⁵⁵ Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas Zemesgrāmatu nodaļas tiesneses M.Zadiņas 2014.gada 30.aprīļa lēmums lietā Nr.3-12/1976, 2.lpp.

⁵⁶ Zemesgrāmatu likums: LR likums. Ziņotājs, 29.04.1993., Nr.16.

⁵⁷ Komerčķīlas likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 11.11.1998., Nr.337/338 (1398/1399).

likumā⁶⁰, Jūras kodeksā⁶¹, Pasta likumā⁶². Autore šajā darba apakšnodaļā norādīs uz minēto speciālo likumu normām, kas praksē rada izpildes īpatnības.

SBPI ir pieļaujama pēc līgumiem, kas nodrošināti ar publisku hipotēku vai komercķīlu⁶³. Ja nodrošinājums ir hipotēka, tad jāņem vērā Zemesgrāmatu likuma normas, ja nodrošinājums ir komercķīla – Komerckķīlas likuma normas.

Komerckķīlas likums nosaka kārtību un noteikumus par komercķīlas, kas ir ķīlas tiesība, nodibināšanu, reģistrēšanu, kā arī izlietošanu un dzēšanu. Komerckķīla, lai iegūtu atbilstību publiska nodrošinājuma prasībai, tiek reģistrēta komercķīlu reģistrā. Komerckķīlas likuma 3.pantā noteikts, ka „par komercķīlas priekšmetu var būt kustama ķermeniska vai bezķermeniska lieta, kas pieder komersantam, minēto lietu kopība un visa komersanta manta”. Tātad nekustamā īpašuma ieķīlājums uz šo gadījumu neattiecas. Ja ir nodibināta komercķīla, SBPI vai nu ir, vai nav iespējama, atkarībā no tā, vai ieķīlātais labums atrodas komercķīlas ņēmēja valdījumā. Ja ķīla jau atrodas komercķīlas ņēmēja valdījumā, to ir atļauts pārdot, neiesniedzot pieteikumu par SBPI, neprasot atzīt sev nekādas papildus tiesības rīkoties ar komercķīlu⁶⁴. Turpretī, ja ieķīlātā manta nav pārņemta komercķīlas ņēmēja valdījumā, tad ir iespējams iesniegt pieteikumu par SBPI⁶⁵. Autore uzskata, ka komercķīlas ņēmēja interesēs ir pārņemt lietu savā valdījumā, tādējādi izvairoties no lieka laika patēriņa, kurā būtu jāraksta un jāizsūta brīdinājums, jāgaida atpakaļ paziņojums par sūtījuma izsniegšanu, jāraksta un jāiesniedz pieteikums par SBPI. Tas samazina arī izmaksas, jo izpaliek pasta pakalpojumi un nav jāmaksā valsts nodeva par pieteikuma iesniegšanu.

Gadījumā, kad līgums ir nodrošināts ar publisku komercķīlu, īpatnība, kas neeksistē gadījumos pie SBPI, ir tāda, ka Komerckķīlas likumā ir paredzēta brīdinājuma par ķīlas tiesību izlietošanu apstrīdēšana tiesā. Tātad šāda iespēja brīdinājumu apstrīdēt būs parādniekam gadījumā, ka ķīla tiek pārdota bez SBPI institūta pielietošanas.

Analogi kā gadījumos, kad līgums ir nodrošināts ar publisku hipotēku, arī komercķīlas realizēšanas rezultātā pastāv iespēja neatgūt visu parāda summu. Tāpat kā mainās nekustamā īpašuma vērtība, mainās ar kustamu lietu novērtējums. To ietekmē gan tirgus cenas, gan uz pārdošanas brīdi esošais pieprasījums pēc attiecīgās mantas, gan ķermeniskas lietas nolietojums. Tāpat kā problēma, arī tās risinājums ir analogs ar gadījumu, kad ieķīlāts nekustamais īpašums, jo Civillikums nosaka, ka kreditoram ir tiesības prasīt arī parāda

⁵⁸ Notariāta likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 09.07.1993., Nr.48.

⁵⁹ Vekseļu likums: LR likums. Stājies spēkā 01.10.1992.

⁶⁰ Patērētāju tiesību aizsardzības likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 01.04.1999., Nr.104/105.

⁶¹ Jūras kodekss: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 18.06.2003., Nr.91 (2856).

⁶² Pasta likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 19.06.2009., Nr.96 (4082).

⁶³ Civilprocesa likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 03.11.1998., Nr.23, 400.panta pirmās daļas 1.punkts.

⁶⁴ Komerckķīlas likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 11.11.1998., Nr.337/338 (1398/1399), 36.pants. pirmā daļa.

⁶⁵ Komerckķīlas likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 11.11.1998., Nr.337/338 (1398/1399), 36.panta otrā daļa.

atlikumu, ja, pārdodot iekļāto lietu, netiek iegūta pietiekama summa parāda pilnīgai dzēšanai⁶⁶. Tātad arī šajā gadījumā nav liegts kreditoram sākotnēji izmantot SBPI institūtu, bet pēc tam griezties tiesā ar prasības pieteikumu par atlikušā parāda piedziņu.

2009.gadā 1.martā tika papildināts CPL 405.pants par tiesas lēmumiem, nosakot, ka tiesnesim jākonstatē, „vai izpildāmais akts satur patērētāju tiesības aizskarošus netaisnīgus līguma noteikumus” – ir vai nav patērētāju tiesību pārkāpums. Tā rezultātā radās problēma – tiesneši sāka vērtēt pieteikumus par SBPI un iesniegtos līgumus pēc būtības, nosakot, ka, „vadoties no Civillikuma 5.panta, patērētāju tiesību aizskārums pie labiem principiem ir saskatāms”. Tiklīdz bija atsauce uz Civillikuma materiālajām normām, lēmums tika pārsūdzēts ar prokurora protestu, jo ir nelikumīgs. Patērētāju tiesību aizsardzības likuma normas ņemamas vērā gadījumā, ja viena no līgumslēdzējpusēm (fiziska persona) atzīstama par patērētāju. Aizdevuma līgumos jāvērs uzmanība, kādām vajadzībām aizņēmējam nauda izsniegta, lai izvērtētu, vai šī persona atbilst patērētāja statusam.

CPL 405.panta ceturtdā daļa nosaka, ka pieteikums par SBPI noraidāms, ja „izpildāmais akts satur patērētāju tiesības aizskarošus netaisnīgus līguma noteikumus”. „Par netaisnīgu līguma noteikumu atzīstams līguma noteikums, kas rada vienai pusei priekšrocības attiecībā pret otru vai nostāda neizdevīgākā stāvoklī.”⁶⁷ Autore uzskata, ka kredīta līgums pats par sevi nav patērētāju tiesību aizskārums, jo persona, pirms ņem kredītu, ir tiesīga izvēlēties gan kredītiestādi, kurā to darīt, gan izvērtēt to sniegtos piedāvājumus un savas iespējas atmaksāt aizdevumu. Neviena banka nevar personu piespiest parakstīt tādu līgumu, kādam šī persona nepiekrīt.

„Par netaisnīgiem uzskatāmi tādi līguma noteikumi, kas uzliek patērētājam, kurš nepilda līgumsaistības, neproporcionāli lielu līgumsodu vai citu kompensāciju par līgumsaistību neizpildi vai nepienācīgu izpildi.”⁶⁸ Šāds arguments normatīvajos aktos iekļauts saskaņā ar Eiropas Kopienų Padomes 1993.gada 5.aprīļa Direktīvas Nr.93/13/EEK⁶⁹. Autore uzskata, ka ar neproporcionāli lielu līgumsodu saprotams līgumsods attiecībā pret pamatparādu, kas izriet arī no CPL 405.panta, kur noteikts „[...] līgumsoda apmērs ir nesamērīgs ar galveno parādu”. Līgumsods tiek bieži atrunāts pie līgumu slēgšanas, tas kalpo kā nodrošinājums kreditoram un motivācija parādniekam. Kad tiek iesniegts pieteikums par SBPI, tiesnesim tiek noteikts

---

⁶⁶ Civillikums: Latvijas Republikas likums. Valdības Vēstnesis, 20.02.1937., Nr.41, 1330.pants.

⁶⁷ Patērētāju tiesību aizsardzības likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis 01.04.1999., Nr.104/105, 5.panta otrās daļas 5.punkts, 6.panta trešās daļas 1.punkts.

⁶⁸ Turpat, 6.panta trešās daļas 4.punkts.

⁶⁹ Eiropas Kopienų Padomes 1993.gada 5.aprīļa Direktīva 93/13/EEK „Par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos”. Pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31993L0013:lv:HTML> [skatīts 23.04.2014.].

pienākums izvērtēt līgumsoda samērīgumu⁷⁰. Izvērtēšanas rezultātā līgumsodu var atzīt par nesamērīgu attiecībā pret pamatparādu (šo attiecību specifiski nenorādot), par pārāk lielu. Civillikuma 1717.pants nosaka līgumsoda pievienošanas iespēju katram līgumam, un, pamatojoties uz līgumu brīvības principa, pusēm ir atļauts pielīgt cik vien lielu līgumsodu tās vēlas. Likums nenosaka ierobežojumus, cik liela apmēra līgumsodi paredzami līgumos. Bet no otras puses, praksē tas neko nenozīmē, jo pieteikumi ar lieliem līgumsodu apmēriem pēdējos gados netiek apmierināti. Par nesamērīgi lieliem līgumsodiem tiek pausti negatīvi viedokļi, piemēram, ka „soda procenti 10% apmērā par katru nokavēto dienu ir bandītisms”⁷¹, „ievērojot labus tikumus, pārāk lielu līgumsodu vajadzētu atzīt par netaisnu saskaņā ar Civillikuma 1415.pantu”⁷² un ka „līgumsoda mērķis nav „pelnīt uz patērētāja rēķina””⁷³. Nesamērīga, pārlietu liela līgumsoda ierobežošanas tiesības paredz arī citu valstu likumi, piemēram, Vācijas Civillikuma BGB⁷⁴ 343.pants, kas nosaka, ka līgumsodi, kas nav samērīgi, ir ierobežojami. Autore uzskata, ka līgumsoda ierobežošana atņem jēgu brīvībai līgumos paredzēt tāda apmēra līgumsodu, kādu puses vēlas. No vienas puses personām tiek dota izvēles brīvība, bet no otras puses tiesnesim ir dotas tiesības pateikt, ka šāda līgumslēdzēju izvēle ir nesamērīga. Autore neredz jēgu dot brīvību izvēlēties, ja tā tik un tā var tikt ierobežota.

Papildus jau minētajam, kreditors no kredīta līguma nav tiesīgs atkāpties, ja patērētājs nav pieļāvis būtisku līguma pārkāpumu, tas ir, „kavējis kredīta atmaksu vai procentu samaksu ilgāk kā par 60 dienām vai biežāk kā trīs reizes gada laikā, katru reizi ilgāk par 30 dienām”⁷⁵ un izmantojis kredītu kredīta līgumā neparedzētiem mērķiem.⁷⁶ Tas nozīmē, ka nav pieļaujama tāda pieteikuma par SBPI apmierināšana, kur viena no līgumslēdzējpusēm ir patērētājs, bet maksājums tiek kavēts, piemēram, tikai 40 dienas. Ja noslēgtajā līgumā pielīgta iespēja kreditoram vienpusēji atkāpties pēc mazāka dienu skaita par 60, jāvadās pēc Patērētāju tiesību aizsardzības likuma, nevis noslēgtā līguma noteikumiem. Ogres rajona tiesas Zemesgrāmatu nodaļas tiesnese norāda, ka tā kā no brīdinājuma izriet, ka „2011.gada 6.septembrī pieteicēja atkāpusies no kredīta līguma, savukārt parādnieka pārkāpums fiksēts no 2012.gada 20.aprīļa, kā pamatsummas maksājuma kavējums un no 2012.gada 20.augustā kā

⁷⁰ Civilprocesa likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 03.11.1998., Nr.23, 405.panta ceturtdā daļa.

⁷¹ Kvaste S. Taisnīgs līgumsods – 2000% apjomā? TVNET, 21.04.2010. Pieejams:

http://www.tvnet.lv/zinas/latvija/327877-taisnigs_ligumsods_2000_apjoma [skatīts 01.05.2014.].

⁷² Latvijas Republikas Civillikuma komentāri: Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga: Mans īpašums, 225.lpp.

⁷³ Nore Z. Līgumsoda tiesiskie aspekti patērētāju tiesībās. Jurista Vārds, 09.08.2011., Nr.32 (679), 8.lpp.

⁷⁴ German Civil Code BGB. Pieejams: http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/englisch_bgb.html [skatīts 02.05.2014.].

⁷⁵ Patērētāju tiesību aizsardzības likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis 01.04.1999., Nr.104/105, 8.¹ panta ceturtdās daļas 1.punkts.

⁷⁶ Turpat, 2.punkts.

procentu maksājuma kavējums, tātad atkāpšanās no līguma notikusi pirms pārkāpuma, par kuru tika brīdināts parādnieks, kas neatbilst būtiska līguma pārkāpuma kritērijiem⁷⁷. Uz šī pamata pieteikums par SBPI noraidīts.

Saistībā ar parādnieka brīdināšanu jāņem vērā Pasta likuma noteikumi. Jau iepriekš tika skaidrota brīdinājuma nozīmē SBPI, tādēļ nozīmīga ir ar likumu noteiktā kārtība, kādā nosūtāmi un izsniedzami sūtījumi.

Ierakstītus sūtījumus, „kuri adresēti Latvijas iedzīvotājiem pēc viņu dzīvesvietas, izsniedz pret parakstu, ja tiek uzrādīts personu apliecinošs dokuments vai jebkurš cits dokuments, kurā norādīts attiecīgā dokumenta izdevējs un dokumenta derīguma termiņš un kurā ir dokumenta īpašnieka fotogrāfija, personas kods un personīgais paraksts⁷⁸. Sūtījums tiek izsniegts tieši adresātam, bet pastāv iespēja to izsniegt arī pilngadīgam adresāta ģimenes loceklim⁷⁹. Autore uzskata, ka iespēju sūtījumu izsniegt kādai citai personai, kas nav adresāts, vajadzētu izslēgt no normatīvajiem aktiem. Viedoklis pamatojams ar cilvēku negodprātīgu rīcību, jo, ja brīdinājums izsniegts trešajai personai, nav garantijas, ka šī persona brīdinājumu tiešām nodos adresātam. Tiesnesim ir nepieciešams redzēt pierādījumu, ka parādnieks brīdinājumu ir saņēmis, bet, ja brīdinājums izsniegts trešajai personai, varētu redzēt tikai to, ka kāds brīdinājumu ir saņēmis, bez iespējas noskaidrot vai pierādīt to, ka brīdinājums galu galā sasniedzis arī adresātu. Ja tiesnesis neredz, ka parādnieks neapšaubāmi brīdināts, pieteikums par SBPI ir noraidāms. Analogiska situācija rodas tad, ja brīdinājums tiek izsniegts adresāta pilnvarniekam. Lai gan Civillikums nosaka pilnvarnieka rīcību par pilnvarotājam saistošu⁸⁰, nevar uzskatīt, ka brīdinājuma izsniegšana pilnvarniekam nozīmē brīdinājuma izsniegšanu parādniekam. Uz atpakaļpaziņojuma par sūtījuma izsniegšanu, ko saņems nosūtītājs, realitātē būs citas personas, nevis adresāta, paraksts, un tiesnesis nevar redzēt, ka parādnieks tiešām ir brīdināts. Turklāt pilnvarnieka pilnvaru redzēs tikai pastnieks, kas piegādā sūtījumu, nevis tiesnesis, kam vēlāk tiks iesniegts pieteikums par SBPI, tātad pieteikumam par SBPI netiks pievienoti pierādījumi, ka trešā persona vispār bija tiesīga sūtījumu saņemt. Lai pastnieks vai pasta darbinieks ierakstīto sūtījumu neizsniegtu kādai citai personai, kreditori, nosūtot brīdinājumu, uz aploksnes norāda, ka tas izsniedzams personīgi konkrētam cilvēkam, piemēram, „Jānim Bērziņam personīgi”. Tas it kā norāda uz liegumu sūtījumu izsniegt citai personai, bet to darīt nav pretrunā ar likumu.

⁷⁷ Ogres rajona tiesas Zemesgrāmatu nodaļas tiesneses L.Ertmanes 2014.gada 18.marta lēmums lietā Nr.3-12/0105, 4-5.lpp.

⁷⁸ Pasta noteikumi. Ministru kabineta noteikumi Nr.455. Latvijas Vēstnesis, 07.07.2205., Nr.105, 50.un 53.punkts.

⁷⁹ Turpat, 52.pants.

⁸⁰ Civillikums: Latvijas Republikas likums. Valdības Vēstnesis, 20.02.1937., Nr.41, 2289.pants.

Brīdinājums par parāda saistībām parādniekam tiek nosūtīts ierakstītā, nevis parastā sūtījumā, jo, pirmkārt, ierakstīts sūtījums tiek nodots „pasta pakalpojumu sniegšanas vietā un kuru adresātam izsniedz pret parakstu”⁸¹ un, otrkārt, sūtītājs saņem atpakaļ paziņojumu par ierakstīta sūtījuma izsniegšanu jeb piegādi (paziņojuma nosaukumi variē). Šāds atpakaļpaziņojums ar saņēmēja parakstu ir pietiekams pierādīšanas līdzeklis, ka parādnieks ir brīdināts par savām saistībām. Praksē gan atrodami gadījumi, kad tiesneši neuzskata paraksta esamību uz paziņojuma par pietiekamu pierādījumu, mēģinot izdarīt paraksta īstuma un atbilstības izvērtējumu. Senāts norāda, ka „lietās par SBPI CPL 50.nodaļas noteiktajā kārtībā likumdevējs nav paredzējis parādnieka iebildumu un saistību pamatotības pārbaudi, tostarp arī lietas dalībnieku parakstu identitātes pārbaudi”⁸². Konkrētajā gadījumā tiesnese bija vērtējusi parādnieces paraksta uz Latvijas Pasta paziņojuma atbilstību īstenībai, kas ir tiesnesim piešķirto pilnvaru pārkāpšana attiecīgajā gadījumā. Paraksta atbilstības un īstuma vērtēšana nozīmē papildus prasību, ko likums neizvirza, noteikšanu. Autore uzskata, ka vienīgās personas, kas ir tiesīgas vērtēt parakstu īstumu, ir eksperti. Ja tiesnesim vai notāram nav attiecīgo prasmju un zināšanu ekspertīzes veikšanas jomā, viņi to nedrīkst darīt. Kā arī likums neuzliek par pienākumu šādu izvērtēšanu veikt. Jāņem vērā arī tas, ka personas paraksts laika gaitā var mainīties, tādējādi uz pasta paziņojuma izdarītais paraksts ne vienmēr sakrīt ar to, kāds veikt noslēgtajā līgumā vai aktā, pēc kura paredzēta SBPI.

1.4. Saistību bezstrīdus piespiedu izpildes institūta realizēšanas priekšnoteikumi

Jau iepriekš noskaidrots, ka, lai būtu iespēja piemērot SBPI kārtību, nedrīkst būt strīds par saistības eksistenci vai tās apmēru. Piespiedu izpilde ir piemērojama tikai tādā gadījumā, ja ir konstatētas kreditora tiesības un tām pretī atbilstošs parādnieka pienākums. Gan teorijā, gan praksē pastāv vairāki nozīmīgi priekšnoteikumi, kas jāievēro un kam jāizpildās, lai pieteicējs panāktu sev labvēlīga lēmuma pieņemšanu saistību piespiedu bezstrīdus izpildē. Tie norādīti un analizēti AT apkopojumā, kā arī par tiem ne mazums diskutēts juristu aprindās, bet aizvien ir problēmas, kas praksē atšķiras no teorijā vēlamā iznākuma. Autore šajā apakšnodaļā izvēlējusies norādīt un analizēt problemātiskākos priekšnoteikumus, kur viedokļi un praksē pieņemtie lēmumi atšķiras.

Viens no nozīmīgākajiem priekšnoteikumiem pie SBPI ir parādnieka brīdināšana. Būtībā tā ir pirmā darbība, kas tiek veikta pie SBPI procesa uzsākšanas. Autore uzskata, ka

⁸¹ Pasta likums: Latvijas Republikas likums. Latvijas Vēstnesis, 19.06.2009., Nr.96, 1.panta 6.punkts.

⁸² LR Augstākās tiesas Senāta 2010.gada 27.oktobra lēmuma lietā Nr.SPC-182/2010, 3.lpp.

nevar piekrist apgalvojumam, ka „parādnieka brīdināšana pirms šā (SBPI – autores piezīme) procesa uzsākšanas ir tieši šāds pierādījums strīda neesamībai, kad kreditors vēršas tiesā (uz to brīdi, kad citātā izmantotais raksts tapis, vēl bija piekritība rajonu (pilsētu) tiesām – autores piezīme) ar pieteikumu”⁸³. Protams, ka var pieņemt, ka varētu sekot parādnieka reakcija uz brīdinājumu – iespējams, viņš parādu atmaksātu labprātīgi, iespējams, izmantotu savas tiesības uz apvērsuma prasību. Bet, un tas izriet no autores pētītās tiesu prakses, jo pieteikumi par SBPI tomēr tiek iesniegti daudz, vairumā gadījumu tomēr arī pēc šāda brīdinājuma saņemšanas neseko parādnieka reakcija. Ja trīs gadus parādniekam nav bijis, par ko parādu atmaksāt, tad diez vai viņš to izdarīs, lai gan ir brīdināts, turklāt uzreiz pilnā apmērā, kā to parasti brīdinājumā prasa kreditori.

Tas, ka brīdinājuma institūta esamība nodrošina parādnieka tiesību uz taisnīgu tiesu ievērošanu, izriet no Satversmes tiesas 2010.gada 17.maija sprieduma lietā Nr.2009-93-01. Tiesa šajā spriedumā nolēmusi „atzīt CPL 400.panta pirmās daļas 1. punktu un 405. panta pirmo un trešo daļu pat atbilstošām Latvijas Republikas Satversmes 92.pantam, ja parādnieks pirms SBPI ir brīdināts par tās uzsākšanu”⁸⁴. Autore vēlas papildināt, ka spriedumā vārdu „brīdināts” vajadzētu precizēt ar „pienācīgā kārtā brīdināts”, jo likuma normu ievērošanai pie brīdinājuma satura un izsniegšanas īpatnībām ir nozīme, kas var ietekmēt lēmuma par SBPI iznākumu. Turklāt Satversmes tiesas likums nosaka, ka Satversmes tiesas spriedums un tajā sniegtā attiecīgās tiesību normas interpretācija ir obligāta visām valsts un pašvaldību institūcijām (arī tiesām) un amatpersonām, kā arī fiziskajām un juridiskajām personām⁸⁵.

Brīdinājums nav signāls parādniekam sniegt paskaidrojumus vai celt iebildumus. Likums neparedz parādniekam tiesības sniegt savu viedokli par brīdinājumu vai pašu saistību, kad kreditors nolēmis pielietot SBPI institūtu. Pat, ja šādi iebildumi no parādnieka puses tiek saņemti, tie atstājami bez ievērības. SBPI gadījumā parādnieks nevar aktīvi aizsargāties. Nav iespējams celt tiesā apvērsuma prasību pirms lēmums par SBPI ir pieņemts. Nav iespējams arī celt kāda veida prasību tiesā par to, lai tiktu nepieļauta SBPI izpilde, vēršot piedziņu uz ieķīlāto mantu. Iespējams, ka šie ir apsvērumi, kas atsevišķiem juristiem rada šaubas par to, vai brīdinājuma mērķis ir parādnieka tiesību un interešu aizsardzība, jo likumdevējs tāpat nav paredzējis efektīvu mehānismu, kā brīdinātais parādnieks varētu novērst vai aizkavēt SBPI, pirms ir pieņemts lēmums⁸⁶. Autore nevērtē, cik bieži parādnieka iespējas kaut ko atmaksāt atbilst reālajai parāda situācijai, bet noteikti ir norādāms, ka parādnieks, saņemot šādu

⁸³ Rudevska B. Arī saistību bezstrīdus piespiedu izpildei jābūt taisnīgai. Jurista Vārds, 08.02.2011., Nr.6 (653), 15.lpp.

⁸⁴ Satversmes tiesas 2010.gada 17.maija spriedums lietā Nr.2009-93-01. Pieejams: http://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/spriedums_2009-93-01.htm [skatīts 22.04.2014.].

⁸⁵ Satversmes tiesas likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 14.06.1996., Nr.103 (588), 32.pants.

⁸⁶ Pešudovs A., Vitovkis V. Saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanas problēmas II. Jurista Vārds, 26.07.2011., Nr.30 (677), 15.lpp.

brīdinājumu, vienmēr ir tiesīgs parādu atmaksāt brīdinājumā noteiktajā termiņā. Vai, lai novilcinātu SBPI, vienmēr ir iespējams atmaksāt kaut vai daļu parāda, kas liktu atkal kreditoram sūtīt jaunu brīdinājumu, jo pieteikumā par SBPI nedrīkst būt norādītas citas summas kā brīdinājumā, jo pēc būtības nekas netiks vērtēts, kādēļ tāda atšķirība radusies. Tas, protams, nav ieteicams variants, bet, ja padomā, tad variantus, kā sevi aizstāvēt, var atrast, turklāt tie ar likumu ir atļauti.

No otras puses, ja parādnieks brīdinājumu saņem, bet uz to nereaģē, tas tikai pastiprina ticamību tam, ka strīds par saistību vai tās apmēru tiešām nepastāv.

Brīdinājuma saturam jāatbilst vēlāk iesniedzamā pieteikuma saturam. Pieteikumā nedrīkst norādīt citas summas, jo tiesnesis nevērtēs, kādēļ šāda atšķirība, ka varbūt saņemti papildus maksājumi no parādnieka, bet šādu pieteikumu noraidīs. Piemēram, Ogres rajona tiesas zemesgrāmatu nodaļas tiesnese norāda, ka „brīdinājums neatbilst pieteikumā izklāstītajiem faktiem – pieteikumā norādīts, ka parādnieks kavē pamatsummas maksājumus no 2011.gada 20.aprīļa un procentu maksājumus no 2011.gada 20.jūnija, savukārt brīdinājumā norādīts, ka kredītņēmējs nav ievērojis kredīta līguma un ķīlas līguma noteikumus par maksājumu veikšanu, jo no 2012.gada 20.aprīļa tiek kavēti vai pilnā mērā netiek veikti pamatsummas maksājumi un no 2012.gada 20.augusta procentu maksājumi, turklāt brīdinājumā nav noteikts datums, kad saistība jāizpilda”⁸⁷.

No iepriekšminētā redzams, ka brīdinājuma un tā precizitātes attiecībā pret pieteikumu nozīme nav noliedzama. Pretējs viedoklis praktiski neko nemainīs, jo brīdinājuma instrumentu jebkurā gadījumā nevar svītrot no CPL, pateicoties jau minētajam Satversmes tiesas 2010.gada 17.maija spriedumam⁸⁸.

Satversmes tiesa ar 2010.gada 17.maija spriedumu lietā Nr.2009-93-01 izteikusi atziņu, ka, ja notikusi labprātīga potenciālā parādnieka atteikšanās no brīdinājuma, tad parādnieks nevar celt iebildumus pirms SBPI uzsākšanas un tādējādi pilnībā īstenot savas tiesības uz taisnīgu tiesu⁸⁹. Šobrīd no likuma izriet, ka līgumslēdzējām pusēm nav iespēju vienoties, ka šāds iepriekšējs brīdinājums nav nepieciešams. Tas ir iepriekš minētā Satversmes tiesas sprieduma rezultāts, ka šis noteikums ticis mainīts. Ja kreditors vēlas panākt sev labvēlīgu iznākumu, iesniedzot pieteikumu par SBPI, viņam dokumentiem noteikti jāpievieno brīdinājuma oriģināls (noraksts). Pirms stājās spēkā noteikums par to, ka puses nevar pielīgt to, ka brīdinājums nav nepieciešams, tika spriests, ka ar šīm izmaiņām likumā kreditori daudz

⁸⁷Ogres rajona tiesas zemesgrāmatu nodaļas tiesneses L.Ertmanes 2014.gada 18.marta lēmums lietā Nr. 3-12/0105, 4.lpp.

⁸⁸Satversmes tiesas 2010.gada 17.maija spriedums lietā Nr.2009-93-01. Pieejams: http://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/spriedums_2009-93-01.htm [skatīts 22.04.2014.].

⁸⁹Turpat.

biežāk izmantos zvērinātu tiesu izpildītāju pakalpojumus, lai nodotu brīdinājumus⁹⁰. Tomēr brīdināšana ar sūtījumu pa pastu aizvien ir izplatītāks un arīdzan pieejamāks variants kā tiesu izpildītāju pakalpojumu izmantošana. Tas, autores ieskatā, būtu skaidrojams ar to, ka zvērinātu tiesu izpildītāju pakalpojumi ir ievērojamāki dārgāki kā ierakstītas vēstules nosūtīšana un varbūt arī vairākkārtēja atkārtota nosūtīšana kopā. Autore uzskata, ka sarežģītāk ir šajā procesā iesaistīt vēl kādas personas, piemēram, tos pašus zvērinātus tiesu izpildītājus, nekā pašam sastādīt un nosūtīt brīdinājumu.

Prasības brīdinājumam ir obligāta rakstveida forma⁹¹, jo tas jāpievieno dokumentiem, kas tiek iesniegti kopā ar pieteikumu par SBPI. Mutisku brīdinājumu pievienot fiziski nav iespējams, bet, ja tas vēlāk fiksēts papīra formātā, ar parādnieka parakstu par iepazīšanos ar saturu, tad atbildīs rakstiskam brīdinājumam.

Priekšnoteikums SBPI ir CPL noteikti rakstveidā iesniedzamie pierādījumi. Kreditoram līdztekus visiem pierādījumiem, kas tiek iesniegti apliecinātu kopiju veidā, materiāliem ir jāpievieno oriģināla veidā bezstrīdus piespiedu kārtībā izpildāmais akts, dokuments par valsts nodevas samaksu, pierādījumu par brīdinājuma izsniegšanu parādniekam (kā arī vekseli un protesta aktu, ja tiek iesniegts pieteikums par SBPI pēc protestēta vekseļa)⁹². Pierādījumos par brīdinājuma izsniegšanu parādniekam ietilpst apliecināts brīdinājuma noraksts, pasta paziņojums par sūtījuma saņemšanu vai zvērināta tiesu izpildītāja sastādīts akts par brīdinājuma piegādāšanu vai parādnieka atteikšanos saņemt brīdinājumu. Autore norāda, ka, ja pieteikums par SBPI tiek sniegts, pamatojoties uz CPL 400.panta pirmās daļas 1.punktu, iesniedzamas arī publiskā reģistra izdrukā, piemēram Zemesgrāmatas izdrukā, kas pierāda, ka parādnieks ir ieķīlātā nekustamā īpašuma īpašnieks. Likums to nenosaka, bet praksē ir bijuši gadījumi, kad pieteikums tiek noraidīts tāda iemesla dēļ, ka nav iesniegta Zemesgrāmatas izdrukā, kas ir neloģiski, jo kam gan varētu būt plašāka pieeja Zemesgrāmatu reģistriem kā zemesgrāmatu tiesnešiem. Autore uzskata, ka CPL 404.panta trešā daļa jāpapildina ar jaunu punktu, kas nosaka šādas izdrukā iesniegšanas pienākumu, lai izvairītos no iespējas, ka pieteikums tiek noraidīts, jo tiesnesis uzskata, ka attiecīgie dokumenti jāiesniedz pieteicējam, lai gan likums to pagaidām neparedz. Salīdzinājumam, autore norāda, ka citās valstīs, piemēram, Somijā pierādījumi, lai notiktu SBPI, nav jāiesniedz. Somijas normatīvie akti bezstrīdus parāda piedziņas tiesas procesā neuzliek par pienākumu iesniegt nekādus pierādījumus. Prasītājam jāiesniedz prasības pierādījumi tikai tad, ja atbildētājs to

---

⁹⁰ Rudevska B. Kreditora un parādnieka procesuālo tiesību līdzsvars saistību bezstrīdus piespiedu izpildē. Jurista Vārds, 26.07.2011., Nr.30 (677), 23.lpp.

⁹¹ Tiesu prakse saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanā. Tiesu prakses apkopojums. Augstākā tiesa, 2010.gads, 23.lpp. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas/> [skatīts 10.04.2014.].

⁹² Civilprocesa likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 03.11.1998., Nr.23, 404.pangta trešā daļa.

apstrīd⁹³. Ne visās valstīs pie paātrinātiem procesiem nozīme ir parādnieka brīdināšanai. Piemēram, Vācijas „dokumentu un vērtspapīru procesā”⁹⁴ jautājums par parādnieka (atbildētāja) brīdināšanu nav aktuāls⁹⁵, bet arī šajā gadījumā nedrīkst būt strīda par lietu pēc būtības, kas atkal saskan ar Latvijas regulējumu.

Tā kā pie lemtāšanas par SBPI pieteikumu tiek vērtēti tikai kreditora iesniegtie rakstveida pierādījumi, kas gan liedz negodprātīgam kreditoram pieteikumā norādīt lielāku parāda apmēru (lielāku procentu, līgumsoda aprēķinu – kā labpatīk) kā tas reāli ir? Tas vēl jo vairāk ir iespējams tādēļ, ka aprēķini parādam tiek sastādīti tādā veidā, kāds ir viegli izmaināms un viltojams. Summu atbilstība patiesībai pie pieteikuma par SBPI izskatīšanas netiek vērtēta. Aizkraukles rajona tiesas tiesnese lēmumā par SBPI lietā Nr.3-12/1359 norāda: „Tiesnesei nav pamata apšaubīt parāda aprēķinu”⁹⁶. Tādā veidā kreditors ar nelikumīgiem paņēmieniem var panākt vismaz pagaidu savu iedzīvošanos uz salīdzinoši neaizsargātākā parādnieka rēķina. B.Rudevska Jurista Vārda 2011.gada 26.jūlija numurā iesaka, ka varētu būt pieteikumā iekļaujama obligāta aile, kur kreditors parakstās par sniegtās informācijas atbilstību patiesībai, ieskaitot parāda apmēru, un to, ka nepatiesas informācijas sniegšanas gadījumā viņš apzinās to, ka tam draud administratīvā vai pat kriminālatbildība, kā arī pienākums atlīdzināt visus parādniekam nodarītos zaudējumus⁹⁷. Autore šādu ierosinājumu atbalsta. Tieši it kā šīs vienkāršības dēļ, ka pierādījumi ir acīmredzami, tādēļ var iztikt bez to izvērtēšanas no tiesneša puses, ir jādomā par iespējām aizsargāt parādnieku no negodprātīgiem kreditoriem, kas nevērtējamus pierādījumus iekļauj nepatiesu informāciju.

SBPI nav iespējama bez publiskas ticamības aspekta nodrošināšanas. Šī nosacījuma mērķis ir nodrošināt tiesnešu iespējas pārliecināties par to, ka saistība pastāv, kā arī pārbaudīt tās apmēru⁹⁸. „Visa CPL 400.panta redakcija, to aplūkojot sistēmiski, liecina par tiesību institūta regulējuma tendenci akcentēt publiskas ticamības informāciju kā pamatu iespējamā pieteikuma apmierināšanai.”⁹⁹ Publiskā ticamība un iespēja pārliecināties par informācijas patiesumu ir uzsvērti, jo SBPI netiek sniegti pušu paskaidrojumi vai uzklausi iebildumi no personas, kuras saistības iespējams tiks nodotas piespiedu izpildei.

---

⁹³ Vienkāršotas un paātrinātas procedūras – Somija. Pieejams: http://ec.europa.eu/civiljustice/simplif_accelerat_procedures/simplif_accelerat_procedures_fin_lv.htm [skatīts 30.04.2014.].

⁹⁴ Zivilprozessordnung. Piekrā grāmata. Pieejams: <http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/zpo/gesamt.pdf> [skatīts 05.05.2014.].

⁹⁵ Rudevska, B., Kreditora un parādnieka procesuālo tiesību līdzsvars saistību bezstrīdus piespiedu izpildē. Jurista Vārds, 26.07.2011., Nr.30 (677), 23.lpp.

⁹⁶ Aizkraukles rajona tiesas 2010.gada 3.novembra lēmums lietā Nr.3-12/1359, 4.lpp.

⁹⁷ Rudevska B. Kreditora un parādnieka procesuālo tiesību līdzsvars saistību bezstrīdus piespiedu izpildē. Jurista Vārds, 26.07.2011., Nr.30 (677), 20-21.lpp.

⁹⁸ Osis M. Saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanas institūta būtība. Jurista Vārds, 08.02.2011., Nr.6 (653), 16.lpp.

⁹⁹ Turpat, 17.lpp.

„Tikai hipotēkai un komercķīlai ir publiskas ticamības raksturs”.¹⁰⁰ Kad ķīla ir ierakstīta zemesgrāmatā, tiek iegūts publiska akta spēks. Šo spēku iegūst hipotēka, nevis pati galvenā saistība, ko šī hipotēka nodrošina, jo Zemesgrāmatu likumā noteiktās saistītās tiesības, kas nostiprināmas, ir ķīlas tiesības.¹⁰¹ Līdzīgi ir ar komercķīlām – ar reģistrāciju publiskā reģistrā nodibinātās ķīlas iegūst publiska akta spēku. Senāts noteicis, ka no CPL 400.panta pirmās daļas noteikumiem secināms, ka ir jābūt pārliecībai par saistības pastāvēšanu, lai tā varētu tikt nodota SBPI.¹⁰² Ogres rajona tiesas zemesgrāmatu nodaļas tiesnese L.Ertmane 2014.gada 18.marta lēmumā norāda, ka tā kā grozījumi kredīta līgumā un ķīlas līgumā, uz ko pieteicēja atsaukusies kā uz atkāpšanās no līguma pamatu un kas pievienoti pieteikumam par SBPI, „nav reģistrēti Zemesgrāmatā, līdz ar to atzīstams, ka saistība, kuru pieteicēja lūdz nodot bezstrīdus piespiedu izpildīšanai, neatbilst CPL 400.panta pirmās daļas 1.punkta tiesību normai, jo tiek lūgts nodot bezstrīdus piespiedu izpildīšanai maksājuma saistības, kas izriet no (..) ķīlas līgumiem, kas ieguvuši publisku ticamību, jo reģistrēti Zemesgrāmatā, bet līgumu grozījumi nav ieguvuši publisku ticamību, jo nav reģistrēti Zemesgrāmatā”¹⁰³.

Senāts izteicis atziņu, ka „tiesiskais pamats saistības izpildīšanai (..) ir publiskās komercķīlas, ar kurām nodrošināta aizdevuma līguma izpilde”¹⁰⁴. Tas secināts tādēļ, ka bija iesniegts protests par 2008.gada tiesas lēmumu lietā par SBPI, kurā lemjošajā daļā SBPI tika nodotas kredītņēmējas, kas nebija arī ķīlas devēja, saistības pilnā apmērā. Kļūdas, kas uzreiz saskatāmas – pirmkārt, nodotas nepareizās personas saistības, jo SBPI izpildē parādnieks ir ķīlas devējs, otrkārt, saistības nodotas piespiedu izpildei pilnā apmērā, neaprobežojoties ar nodrošinājuma apmēra griestiem.

Ja visa nepieciešamā informācija, lai apmierinātu pieteikumu par SBPI, ir publiska, redzama, skaidri saprotama, turklāt nepārprotama, tad nav nepieciešams lieki uztraukt atbildētāju, prasot viņa viedokli vai paskaidrojumus, jo tas nemainītu lietas apstākļus, līdz ar to arī iznākumu.

Līdz AT apkopojuma izstrādei, tiesu praksē bija vērojams, ka tiesneši nespēj izšķirties, uz ko vēršama piedziņa bezstrīdus piespiedu izpildē jeb kas tieši, kādas saistības ir jānodod izpildei. Persona, pret ko nodibināta hipotēka vai komercķīla var būt gan pats aizņēmējs, gan arī trešā persona. Tātad, ja aizņēmējs un ķīlas devējs nav viena un tā pati persona, tad secināms, ka CPL pantos par SBPI ar terminu „parādnieks” netiek domāta persona, kas

---

¹⁰⁰ Jonikāns V. Dažas piezīmes par saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanas problēmām. Jurista Vārds, 15.02.2011., Nr.7 (654), 7.lpp.

¹⁰¹ Turpat, 8.lpp.

¹⁰² LR Augstākās tiesas Senāta 2009.gada 25.marta lēmums lietā Nr.SPC-40.

¹⁰³ Ogres rajona tiesas zemesgrāmatu nodaļas tiesneses L.Ertmanes 2014.gada 18.marta lēmums lietā Nr.3-12/0105, 3.lpp.

¹⁰⁴ LR Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2009.gada 22.aprīļa lēmums lietā Nr.SPC-53/2009, 5.lpp.

aizņēmusies naudu, bet termins lietots plašākā nozīmē – parādnieks var būt arī ķīlas devējs, kas pašu aizdevumu nemaz nav ņēmis, tikai devis tam nodrošinājumu¹⁰⁵. Ja tiek izprasta SBPI būtība, tas ir loģiski saprotams un termina „parādnieks” lietojumam CPL tad plašākā, tad šaurākā nozīmē nevajadzētu mulsināt.

Šobrīd ir skaidrs, ka, pamatojoties uz CPL 400.panta pirmās daļas 1.punktu, piedziņa vēršama uz ķīlu, nevis visu parādniekam (kas ne vienmēr ir tā pati persona, kas uzņēmusies galveno saistību) piederošo mantu, kā, pretēji jebkurai loģikai, 2011.gadā Jurista Vārda rakstā norādīja divi autori – A.Pešudovs un V.Vitovskis –, apgalvojot, ka „atļaujot tikai ķīlas pārdošanu, minētās tiesības (Satversmes 92.pantā garantētās tiesības uz taisnīgu tiesu – autores piezīme) tiek ierobežotas gan parādniekam, gan kreditoram, liedzot iespēju lietu izskatīt likumā paredzētā ātrā un lētā civilprocesuālā kārtībā”¹⁰⁶. Autore šim viedoklim nepiekrīt, uzskatot, ka formāls apstāklis, ka hipotēka vispār ir nodibināta, nav pamats, lai tiktu pārkāptas nodrošinājuma summas robežas. Ķīla tiek pārdota, lai vismaz daļēji realizētu tās saistības izpildi, ko ķīla nodrošināja. Tas izriet no likuma, tas arī konkrēti tiek uzrakstīts tiesneša lēmumā ar vārdiem „nodot bezstrīdus piespiedu izpildei maksājuma saistības (..) par hipotēkas nodibināšanu uz nekustamo īpašumu”¹⁰⁷ – to, ka citu iespēju atgūt parādu SBPI kārtībā nav, norāda arī V. Jonikāns¹⁰⁸. Autorei nav skaidrs, kādēļ vispār pastāv tāds uzskats, ka SBPI piedziņa vēršama ne tikai uz ieķīlāto mantu, bet arī uz citu parādnieka mantu, jo juristi mēdz (lai gan tas, protams, ir absurdi) arī parastās tiesāšanās kārtībā skatītās lietās, pārstāvat atbildētāju, atsaukties uz to, ka kreditoram vispār nepienākas nekas vairāk kā tas, ko var iegūt, pārdodot ķīlu, jo viņš šo ķīlu esot pieņēmis kā visas summas, ko atbildētājs kādreiz varētu būt viņam parādā, nodrošinājumu. Varbūt tas tādēļ, ka praksē katrs tomēr situāciju un normatīvos aktus mēģina interpretēt sev par labu.

Tas, ka SBPI notiek pēc īpašuma ieķīlājuma aktiem, ir norādīts gan AT apkopojumā¹⁰⁹, gan arī to 2011.gadā vēlreiz atkārtoto tiesnesis V.Jonikāns¹¹⁰. Senāts norāda uz CPL 403.panta otro daļu, kur ir atsauce uz nekustamā īpašuma atrašanās vietu.¹¹¹ V.Jonikāns norāda, ka „būtiskākais šajā normā ir tas, ka tajā ir nosaukts tāds SBPI līdzeklis/instruments – bezstrīdus

¹⁰⁵ Tiesu prakse saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanā. Tiesu prakses apkopojums. Augstākā tiesa, 2010.gads. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojuumi/civiltiesibas/> [skatīts 10.04.2014.].

¹⁰⁶ Pešudovs A., Vitovskis V. Saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanas problēmas. Jurista Vārds, 01.02.2011., Nr.5 (652), 12.lpp.

¹⁰⁷ Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2011.gada 2.februāra lēmums lietā Nr.3-12/0127-2011, 3.lpp.

¹⁰⁸ Jonikāns V. Dažas piezīmes par saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanas problēmām. Jurista Vārds, 15.02.2011., Nr.7 (654), 6.lpp.

¹⁰⁹ Tiesu prakse saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanā. Tiesu prakses apkopojums. Augstākā tiesa, 2010.gads. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojuumi/civiltiesibas/> [skatīts 10.04.2014.].

¹¹⁰ Jonikāns V. Dažas piezīmes par saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanas problēmām. Jurista Vārds, 15.02.2011., Nr.7 (654).

¹¹¹ Tiesu prakse saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanā. Tiesu prakses apkopojums. Augstākā tiesa, 2010.gads. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojuumi/civiltiesibas/> [skatīts 10.04.2014.].

piespiedu izpildīšana pēc nekustamā īpašuma ieķīlājuma aktiem, kurš nav izlasāms CPL 400.panta pirmajā daļā. [...] jāatrod vieta, kurā CPL 400.panta pirmās daļas punktā „bezstrīdus piespiedu izpildīšana pēc nekustamā īpašuma ieķīlājuma aktiem” būtu „ielasāma”. Neapšaubāmi, tas ir CPL 400.panta pirmās daļas 1.punkts”¹¹². No tā izriet, ka tiesnesis lemj tieši par ķīlas nodošanu SBPI. Arī komercķīla ir SBPI līdzeklis, tāpat kā hipotēka pēc CPL 400.panta pirmās daļas 1.punkta. Komerķīlas likuma normas par komercķīlas tiesības izlietošanu arī apliecina, ka izpildei nododams saistības nodrošinājuma akts. Likumdevējs paredzējis komercķīlas ņēmēja tiesības panākt saistību izpildi tikai uz ieķīlātās mantas realizācijas pamata.

Autori A.Pešudovs un V.Vitovskis norāda, ka, vērsot piedziņu tikai uz ieķīlāto mantu, tātad, ja kreditoram tiek dota iespēja saņemt tikai tādu summu, kādā ir reģistrēts nodrošinājums, tas esot pilnīgā pretrunā ar ekonomijas principu, kā īstenošanai ir radīts SBPI institūts, kas, viņuprāt, ir arī šī institūta virsmērķis. Kā pamatojums tam tiek norādīta iespēja, ka „viena pieteikuma vietā tiesai var nākties ierosināt un izskatīt divas lietas”¹¹³. Tā kā praksē vairākums pieteikumu par SBPI tiek iesniegti pamatojoties tieši uz CPL 400.panta pirmās daļas 1.punktu, par ko raksta abi autori, tad šobrīd kompetence šo jautājumu izskatīšanā vairs negulstas uz tiesu pleciem, bet to dara zemesgrāmatu nodaļu tiesneši. Par atlikušo parāda summu prasība gan ceļama tiesā parastās tiesāšanās kārtībā. Lai gan piekritība mainījies, autoru arguments aizvien varētu būt spēkā uz pamata, ka, ja ar SBPI rajona (pilsētas) tiesai vispār nekas nav jāskata, tad gadījumā, ja piedziņu nevar vērst pret visu parādnieka mantu un par visu parāda summu, tad šajā gadījumā par atlikušo daļu tiesā tiks iesniegta prasība, kas rada papildus nevajadzīgu noslogojumu tiesām. Autore šim viedoklim nepiekrīt, jo praksē SBPI institūta priekšrocības masveidā izmanto tikai kreditēšanas iestādes. Ar pāris līgumiem starp privātpersonām vai juridiskām personām gadā, kas atbilst iespējai parādu atgūt, izmantojot SBPI, tiesas var tikt galā, ja tiks iesniegta prasība, jo ar SBPI nav atgūts viss parāds. Tas nerada papildus noslogojumu. Bet bankas, kas jau gadiem sniedz pieteikumus par SBPI, ir novērojušas prakses īpatnības un reti izmanto SBPI institūtu, ja parāds ir lielāks kā ieķīlātās mantas nodrošinājuma apmērs. Parasti SBPI iespēja tiek izmantota tikai tad, ja parāds iekļaujas nodrošinājuma summā, rezultātā arī parāds tiek nolīdzināts pilnībā, un nav nepieciešams vērsties tiesā, jo nav parāda atlikuma, kas būtu piedzenams. Autore uzskata, ka SBPI institūts darbojas nevainojami, ja visas puses izprot tā jēgu, un tad arī ekonomijas princips netiek aizskarts.

¹¹² Jonikāns V. Dažas piezīmes par saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanas problēmām. Jurista Vārds, 15.02.2011., Nr.7 (654), 7.lpp.

¹¹³ Pešudovs A., Vitovskis V. Saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanas problēmas. Jurista Vārds, 01.02.2011., Nr.5 (652), 12.lpp.

Tomēr pat vairākums mēnešus vēlāk, iepazīnušies ar vairākiem savam pretējiem viedokļiem, A.Pešudovs un V.Vitovskis norāda, ka „ja viens process (SBPI) kaut vai hipotētiski rada nākamo procesu (prasības tiesvedību), lai panāktu vienas un tās pašas saistības izpildīšanu, tad tas nonāk pretrunā ar SBPI tiesību institūta būtību kā tādu”¹¹⁴. No šī apgalvojuma izriet, ka pats SBPI institūts ir pretējs SBPI institūtam, kas nav loģiski. SBPI institūts jau sevī ietver to, ka parāds atgūstams nodrošinājuma apmērā. Varbūt minētie autori vēlas vērēt uzmanību uz to, ka SBPI institūts būtu pielietojams tikai tad, ja parāds iekļaujas saistības nodrošinājuma apmērā, bet tas netiek skaidri pausts. No citas puses, šādā gadījumā tiktu ierobežotas personas tiesības izvēlēties veidu, kādā nodrošināt savu aizskarto interešu aizstāvību.

Lai kreditors atgūtu to saistības (parāda) daļu, kas nav bijusi nodrošināta ar fiksējumu publiskā reģistrā, ir iespējama vispārējās tiesvedības kārtības realizācija arī pēc SBPI īstenošanas.¹¹⁵ Tātad kreditoram netiek liegtas tiesības atgūt parādu simtprocentīgā apmērā, ar visiem līgumsodiem, likumiskajiem un līgumiskajiem procentiem. Ķīla ir drošība aizdevējam, jo viņš apzinās, ka no tās, ja būs nepieciešamība, varēs saņemt vismaz daļēju parāda atmaksu, bet, no otras puses, tas ir stimuls parādniekam segt parādu, ja viņš nevēlas zaudēt ieķīlāto mantu.

SBPI nozīmīgs ir nodrošinājuma apmērs jeb iekļaušanās tajā, jo kreditors nedrīkst lūgt pakļaut izpildei saistības, kuru apmērs pārsniedz nodrošinājuma apmēru. Ja parāds ir lielāks, tad var lūgt tikai attiecīgi tādā daļā, kādā iekļaujas nodrošinājums. Šis noteikums loģiski izriet no iepriekšējās atkāpes, kurā tika noskaidrots, ka piedziņa ir vēršama uz ieķīlāto mantu, nevis visu parādnieka (kas ne vienmēr ir tā pati persona, kas persona, kas uzņēmusies galveno saistību) mantu. Pieņemsim, ka ir nodibināta hipotēka, nav neskaidrību par saistības eksistenci, apmēru, kā arī brīdinājums izsniegts likumā noteiktā kārtībā – nav nekādu procesuālu pārkāpumu. Nonākot līdz lēmuma pieņemšanai par SBPI, piedziņu vēršot uz ieķīlāto nekustamo īpašumu, lēmumā tiek norādīts, kāda apmēra saistība tiek nodota SBPI. Šis apmērs nekādā gadījumā nevar pārsniegt hipotēkas apmēru, kāds reģistrēts zemesgrāmatā.

Nodrošinājuma summa ir maksimālā summa, ko pieteicējs ir tiesīgs prasīt, izmantojot SBPI – griesti, kas nevar tikt pārkāpti, ja piedziņa tiek vērsta uz īpašumu. Autore piekrīt 2011. gada 26. jūlija Jurista Vārdā publicētā raksta autoru viedoklim, ka „no procesuālā viedokļa nozīmīga ir zemesgrāmatā ierakstītā publiski ticamā informācija par prasījumu un tam

---

¹¹⁴ Pešudovs A., Vitovkis V. Saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanas problēmas II. Jurista Vārds, 26.07.2011., Nr.30 (677), 15.lpp.

¹¹⁵ Tiesu prakse saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanā. Tiesu prakses apkopojums. Augstākā tiesa, 2010.gads, 36.lpp. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas/> [skatīts 10.04.2014.].

atbilstošu saistību”¹¹⁶, bet tas nenozīmē tiesības ar ieķīlātā īpašuma pārdošanu iegūt lielāku naudas summu, kāda paredzēta nodrošinājumā. Vienīgais variants, kā tas vispār būtu iespējams, ir, ja piedziņa tiktu vērsta ne tikai pret ķīlu, bet arī pret citu parādniekam piederošo mantu, jo tiesu izpildītājs īpašuma izsolē vadīsies pēc hipotēkas apmēra, kas reģistrēts zemesgrāmatā. Tas, ka zemesgrāmatā reģistrēts noslēgtais līgums, nav pamats piedziņas vēršanai uz visu parādnieka mantu, neaprobežojoties tikai ar ķīlas pārdošanu. Vēl jo vairāk tādēļ, ka ķīlas devējs ne vienmēr būs aizņēmējs, kas uzņēmis galveno saistību, un kāds pamats būtu piedziņas vēršanai uz ķīlas devēja mantu, kas par konkrēto saistību atbild tikai ar savu ieķīlāto īpašumu?

Tam, ka SBPI nododamas saistības tikai un vienīgi apmērā, kādā šīs saistības ir nodrošinātas ar publisku hipotēku vai komercķīlu, piekrist ne tikai vairums Latvijas juristu, bet arī Senāts¹¹⁷ un Satversmes tiesa¹¹⁸.

Priekšnoteikums, kas, citu starpā, izšķirs pieteikuma par SBPI iznākumu, ir līguma noslēgšanas un pieteikuma izskatīšanas datumi. Procesuālās normas vienmēr tiek piemērotas tādas, kādas ir spēkā konkrētajā brīdī, kad rodas vajadzība tās piemērot. Bet līgums, no kā izriet saistība, kas būs par pamatu SBPI, tiks interpretēts pamatojoties uz situāciju, kāda tā bijusi pie līguma noslēgšanas, nevis brīdī, kad iesniegts pieteikums. Nozīme ir tam, kas fiksēts līgumā, jo, kā jau norādīts, nekādi pierādījumi netiek vērtēti pēc būtības, kā arī netiek uzklauti iesaistīto pušu paskaidrojumi par toreizējo situāciju un kā tā varēja mainīties laika gaitā.¹¹⁹

Nodaļas nobeigumā autore īsumā norāda, ka visa SBPI procedūra notiek ar sekojošiem soļiem pēc elementāras shēmas – kreditors veic brīdinājuma sastādīšanu un notiek tā izsniegšana parādniekam likumā noteiktā kārtībā; ja parāds netiek atmaksāts, kreditors iesniedz pieteikumu par SBPI pēc CPL noteiktās piekritības; pieteikums 7 dienu laikā tiek izskatīts, kā rezultātā tiek pieņemts lēmums par SBPI vai pieteikuma noraidīšanu. Šajā punktā notiek sazarošāns, jo, ja pieteikums tiek noraidīts, tad iesniegtie dokumentu oriģināli tiek nosūtīti atpakaļ pieteicējam un pieteicējs, tikai zaudējot samaksāto valsts nodevu, ir tiesīgs celt tiesā prasību, lūdzot piedzīt to pašu parādu, par ko sniegts pieteikums par SBPI. Ja, turpretī, pieteikums par SBPI tiek apmierināts, seko lēmuma izpilde, kas tiek īstenota ar zvērināta tiesu izpildītāja starpniecību, jo, par pie pieteikuma apmierināšanas kreditors pats

---

¹¹⁶ Pešudovs A., Vitovkis V. Saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanas problēmas II. Jurista Vārds, 26.07.2011., Nr.30 (677), 16.lpp.

¹¹⁷ Tiesu prakse saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanā. Tiesu prakses apkopojums. Augstākā tiesa, 2010.gads. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas/> [skatīts 10.04.2014.].

¹¹⁸ Satversmes tiesas 2010.gada 17.maija spriedums lietā Nr.2009-93-01. Pieejams: http://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/spriedums_2009-93-01.htm [skatīts 22.04.2014.].

¹¹⁹ Rudevska B. Arī saistību bezstrīdus piespiedu izpildei jābūt taisnīgai. Jurista Vārds, 08.02.2011., Nr.6 (653), 15.lpp.

nav tiesīgs realizēt ķīlu pašrocīgi. Pēc šī posma ir iespējama parādnieka iesaiste tādā veidā, ka tiek celta apvērsuma prasība tiesā.

2. SAISTĪBU BEZSTRĪDUS PIESPIEDU IZPILDES PIEĻAUJAMĪBA

2.1. Pēc līgumsaistībām, kas nodrošinātas ar publisku hipotēku vai komercķīlu

Saskaņā ar CPL 400.panta pirmās daļas 1.punktu, „saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšana pieļaujama pēc līgumiem par saistībām, kas nodrošinātas ar publisku hipotēku vai komercķīlu”. Šis punkts aprobežojas ar saistībām, kas fiksētas publiskos reģistros – attiecīgi pēc regulējuma vai nu Zemesgrāmatā, vai nu Latvijas Kuģu reģistrā¹²⁰, vai arī Komerčķīlas reģistrā.¹²¹ Piemērs šim gadījumam ir banku piedāvātie kredīta līgumi, kas vienmēr tiek nodrošināti ar vienu vai vairākiem ķīlas līgumiem. Turpretī galvojuma līgumi, kas teorijā arīdzan kalpo par nodrošinājumiem, tiek slēgti ne vienmēr, kas pierāda, ka kreditors labprātāk kā nodrošinājumu izvēlas nekustamo īpašumu (zemes gabalu, māju, dzīvokli), nodibinot hipotēku, vai kustamu lietu (būvtehniku, automašīnu), nodibinot ķīlu, nevis paļaujas uz to, ka trešā persona atmaksās kredītu saņēmušās personas parādu. Ķīlu reģistrēšanas kārtību, kā jau iepriekš tika norādīts, regulē speciālās normas, kas iekļautas Civillikumā, Zemesgrāmatu likumā un Komerčķīlas likumā, kā arī Ministru kabineta noteikumos. Jau iepriekš noskaidrots, ka izpildei pakļaujama tieši publiskā saistība, kas ir dotais nodrošinājums. Autore iesaka grozīt CPL 400.pantu, norādot, kas tieši pakļaujams izpildei, jo, lai gan tiesību teorijā šis jautājums ir analizēts, likums šādu noteikumu *expressis verbis* neparedz. Autore uzskata, ka jaunajā panta redakcijā jānorāda, ka izpildei netiek nodota pamatsaistība, kas nodrošināta ar ierakstu publiskā reģistrā, bet gan pats nodrošinājums. Tādējādi saistības nodrošinātajā daļā kreditoram ir iespējas gūt savu saistību apmierinājumu¹²². Pastāv nepieciešamība pēc publiska akta, kad ķīlas līgums reģistrēts attiecīgā publiskajā reģistrā, kas, savukārt, nodrošina saistības ticamību.

Zemesgrāmatā tiek fiksēta saistība, pamatojoties uz kuru hipotēka ir nodibināta, piemēram, pie kredīta līguma noslēgšanas tiek fiksēts, ka konkrētais nekustamais īpašums iekļilāts par labu bankai, pamatojoties uz konkrēta datuma kredīta līgumu un konkrēta datuma ķīlas līgumu. Tiek fiksētas arī procentu likmes, līgumsoda apmēri, reizēm grozījumi attiecīgajos līgumos – kā kuru reizi, bet grozījumu piefiksēšana ir bankas interesēs, lai būtu pārbaudāma CPL 404. pantā prasītā ticamība, ja tiek iesniegts pieteikums par SBPI. Līdztekus

¹²⁰ Noteikumi par kuģu reģistrāciju Latvijas kuģu reģistrā. Ministru kabineta noteikumi Nr.467. Latvijas Vēstnesis, 28.06.2006., Nr.99.

¹²¹ Tiesu prakse saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanā. Tiesu prakses apkopojums. Augstākā tiesa, 2010.gads, 7.lpp. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojuumi/civiltiesibas/> [skatīts 10.04.2014.].

¹²² Turpat, 8.lpp.

tam visam tiek fiksēts arī nodrošinājuma apmērs, kam nav obligāti jāsakān ar aizdevuma apmēru. Kreditors, protams, par to var parūpēties savu interešu vārdā un, būdams tālredzīgs, hipotēku ļaut reģistrēt lielāku kā aizdevuma summa, jo „kreditors pats ir atbildīgs par saistības apmēra nodrošinājuma adekvātumu saistības summai”¹²³. Jautājumā, vai zemesgrāmatā jāreģistrē arī tādas līgumu izmaiņas kā grozījumi, ar kuriem tiek mainīta tikai procentu likme, nepastāv vienprātība. Tā, piemēram, Jūrmalas tiesas Zemesgrāmatu nodaļai piekritīgie pieteikumi tiek noraidīti vienmēr, ja Zemesgrāmatā nav fiksēti visi grozījumi ar visām procentu izmaiņām. Tiesnese D.Sarma norāda, ka „līguma grozījumi, kurus parakstījuši visi līdzēji un kas satur līguma būtiskas sastāvdaļas, kļūst par līguma neatņemamu sastāvdaļu, kas ir pamats uzskatam, ka, izskatot pieteikumu par SBPI, tiesnesim ir jāizvērtē visi pušu noslēgtie līgumi – gan sākotnējie, gan vēlāk noslēgtie”¹²⁴. Pieteikums noraidīts uz pamata, ka Zemesgrāmatā reģistrēta sākotnējā procentu likme 6 mēnešu EURIBOR un papildus likme 1,5% gadā, bet pieteikumā norādīts, ka saistība izriet arī no grozījumiem kredīta līgumā, ar kuriem mainīta procentu aprēķināšanas kārtība, kā arī papildus procentu likme, kas savukārt nav fiksēta Zemesgrāmatā, tātad nav ieguvusi publisko ticamību. Citu tiesu Zemesgrāmatu nodaļās tiesneši šādus pieteikumus, no kuriem izriet, ka procentu likmes maiņa nav reģistrēta Zemesgrāmatā, apmierina, šo jautājumu – kas un kāpēc nav reģistrēts – sīkāk nevērtējot.

Autore uzskata, ka iespēja izmantot SBPI pie aizdevuma līgumiem, kas nodrošināti ar publiskā reģistrā reģistrētu hipotēku vai komercķīlu (tādējādi nodrošinot publisko ticamību), ir perspektīvi, jo tiek motivēta civiltiesisku darījumu slēgšana no kreditoru puses, viņiem dodot iespēju paļauties uz vairākiem variantiem, kā nākotnē ir iespējams atgūt iespējamo parādu. Tas savukārt pozitīvi iedarbojas uz civiltiesisko apgrozījumu. Par spīti minētajiem pozitīvajiem aspektiem, pastāv arī pretējs viedoklis, ko izsaka zvērināti notāri, norādot, ka nepietiek tikai ar pamatprasības, ka izpildāmā saistība tiek ietverta un parādās publiskā aktā, ievērošanu. Pamatojums tam ir Civillikuma 1480.pants, kurš nosaka, ka „darījuma iekšējos trūkumus koroborācija nenovērš, un akts, kas nav spēkā pēc sava satura, neiegūst ar to nekādu spēku”. Pie SBPI zemesgrāmatu nodaļas tiesnesis nepārbauda darījuma saturu un tā iespējamus iekšējos trūkumus¹²⁵, un ar darījuma vienkāršu reģistrēšanu publiskā reģistrā šie iekšējie trūkumi netiek novērsti. Neeksistējot satura pārbaudes mehānismam SBPI, rezultāts noved pie tā, ka izpilde tiek veikta, pamatojoties uz nepilnīgiem, puses (parādnieka) tiesības

---

¹²³ Tiesu prakse saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanā. Tiesu prakses apkopojums. Augstākā tiesa, 2010.gads, 10.lpp. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas/> [skatīts 10.04.2014.].

¹²⁴ Jūrmalas pilsētas tiesas Zemesgrāmatu nodaļas tiesneses D.Sarmas 2013.gada 28.novembra lēmums lietā Nr.3-12/0499, 2.lpp.

¹²⁵ Latvijas Republikas Civillikuma komentāri: Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga: Mans īpašums, 2000, 64.lpp.

aizskarošiem un pat spēkā neesošiem darījumiem¹²⁶. Autore uzskata šo viedokli par nepamatotu. Neatkarīgi no zvērinātu notāru varbūtējām vēlmēm, nav iespējams ieviest noteikumu, ka jebkurš civiltiesisks darījums ir notariāli apliecināms. Šādā gadījumā civiltiesisko darījumu slēgšanas apjoms ievērojami saruktu, jo zvērināta notāra pakalpojumi nav lēti, ne visas personas spēj segt šādus izdevumus.

Izskatot tā laika ģenerālprokurora protestu par Jelgavas tiesas 2006.gada 9.oktobra Lēmumu lietā Nr.3-12/397¹²⁷, Senāts secināja, ka „privāta līguma ierakstīšana Zemesgrāmatā ir pietiekams un likumīgs pamats pieteikuma iesniegšanai saistību bezstrīdus piespiedu izpildei”¹²⁸. Turklāt Senāts norādīja, ka, saskaņā ar CPL 400.panta pirmās daļas 1.punktu, SBPI ir pieļaujama pēc līgumiem par saistībām, kas nodrošinātas ar publisku hipotēku vai komercķīlu, un tā kā parādnieka saistības ir nodrošinātas ar publisku hipotēku, tad ir pieļaujama SBPI¹²⁹. Tātad nav nekāda pamata viedoklim par to, ka aprakstītajam darījumam ir iekšēji trūkumi, kas noved pie SBPI pēc netaisnīgiem vai saturā nekorektiem līgumiem. Senāts norāda, ka būtiskākais priekšnoteikums SBPI pieļaujamībai ir darījuma nodrošinājums ar publisku hipotēku vai komercķīlu, bet attiecībā uz personu, kas lūgusi SBPI, priekšnoteikums, ka personai nodotais prasījums ir atsevišķi reģistrēts Zemesgrāmatā. Speciāls atsevišķs notariāli apliecināts akts nav nepieciešams¹³⁰.

Pēc CPL 400.panta pirmās daļas 1.punkta izpildei ir nododamas ķīlas devēja saistības, jo tieši ķīlas devējs atbilst parādnieka statusam. „Par atbildīgo par saistību (parādnieku) CPL 400.panta pirmās daļas 1.punktā gadījumā ir atzīstams ķīlas devējs. Svarīgi, ka ne visos gadījumos kredītņēmējs ir persona, kura nodevusi publiskā hipotēkā sev piederošo nekustamo mantu vai attiecībā uz kustamo mantu noformējusi komercķīlu.”¹³¹ Ogres rajona tiesas tiesnese M.Vesele nepareizi 2009.gada 16.februāra lēmumā nepareizi norādījusi, ka pieteikums par SBPI apmierināms solidāri pret kredītņēmēju un galvnieku, jo piedziņa tiek vērsta uz ieķīlāto nekustamo īpašumu, ka īpašnieks un ķīlas devējs ir pilnīgi cita persona. Tiesnese norāda, ka CPL 402. pants „neparedz SBPI pret ķīlas devēju. Bet gan pret aizņēmēju un galvotāju, piedziņu vēršot uz ieķīlāto mantu”¹³². Tiesnese papildus tam nepamatoti norāda, ka noslēgtais galvojuma līgums „dod tiesības pieteicējam arī pret galvotāju lūgt SBPI”¹³³. Nolēmuma daļā tiesnese lemj par aizņēmējas un galvotāja, nevis ķīlas devēja, saistību

¹²⁶ Lediņa L. Latvijas notariāts kontinentālās Eiropas tiesību sistēmā. Jurista Vārds, 02.03.2004. Nr.8 (313). Pieejams: <http://www.juristavards.lv/doc/84947-latvijas-notariats-kontinentales-eiropas-tiesibu-sistema/> [skatīts 06.05.2014.].

¹²⁷ Jelgavas tiesas 2006.gada 9.oktobra lēmums lietā Nr.3-12/397.

¹²⁸ LR Augstākās tiesas Senāta 2007.gada 3.janvāra lēmums lietā Nr.SPC-0016-07.

¹²⁹ Turpat.

¹³⁰ Turpat.

¹³¹ Tiesu prakse saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanā. Tiesu prakses apkopojums. Augstākā tiesa, 2010.gads, 18.lpp. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas/> [skatīts 10.04.2014.].

¹³² Ogres rajona tiesas 2009.gada 16.februāra lēmums lietā Nr.3-12/0486-5, 1.lpp.

¹³³ Ogres rajona tiesas 2009.gada 16.februāra lēmums lietā Nr.3-12/0486-5, 2.lpp.

nodošanu izpildei. Par šo lēmumu iesniegts prokurora protests, kurā norādīts, ka parādnieks CPL 402.panta pirmā punkta izpratnē ir persona, kas piekritusi publiska akta noslēgšanai, tais ir, hipotēkas nodibināšanai. Senāts, izskatot lietas materiālus, norāda, ka „minētās normas izpratnē SBPI var tikt pakļauta tikai pret ķīlas devēju vērsta kā publiska hipotēka nostiprināta saistība”¹³⁴. Tās ir saistības, kas uzņemtas ar ķīlas līgumiem. Saistības nevar nodot bezstrīdus piespiedu izpildei pēc privāttiesiskiem līgumiem. Senāts secina, ka, lai gan izpildei nodotas nepareizo personu saistības, ir noteikta piedziņas vēršana uz ieķīlātajiem nekustamajiem īpašumiem, tātad pārkāpums nav novedis pie nepareizas lietas izlemšanas, un ir ievērota CPL 400.panta pirmās daļas 1.punkta precīza piemērošana¹³⁵.

Autore neapgalvo, ka SBPI nav pieļaujama pret galvinieku nekādā gadījumā, jo likums nosaka pretējo¹³⁶. Attiecībā pret galvinieku ir jāpastāv zināmiem priekšnoteikumiem, lai pret šādu personu iesniegtu pieteikumu par SBPI. No Senāta 2009.gada 28.janvāra lēmuma lietā Nr. SPC-31 secināms, ka galvojuma līgumam jābūt notariāli apliecinātam, lai tas varētu būt par pamatu pieteikumam par SBPI un šāda pieteikuma iesnigšanai pret galvinieku¹³⁷. Ja nav notariāla apliecinājuma, galvojums atbilst privātai saistībai. Papildus tam Senāts norāda, ka nav iespējama parādnieka un galvinieka solidāra atbildība par parāda summas samaksu¹³⁸.

Ja pieteikuma par SBPI pamats ir CPL 400.panta pirmās daļas 1.punkts, tad nav nepieciešama saistības izpildes galējā termiņa iestāšanās, ar nosacījumu, ka šāda atruna tikusi pielīgta. Senāts norāda, ka „saistības izpildījumam iestāties termiņš, jo kavēti maksājumi, kas piešķir aizdevējam tiesības vienpusēji atkāpties no kredīta līguma, par ko ir notikusi abu pušu vienošanās”¹³⁹.

Ja vienas galvenās saistības nodrošināšanai noslēgts vairāk kā viens ķīlas līgums par vairāk kā vienu nekustamo īpašumu, zemesgrāmatu nodaļas tiesnesim iesniedzams tikai viens pieteikums ar piekritību pēc viena īpašuma adreses, pat, ja tie atrodas katrs savā Latvijas galā. Ja ir vairākas ķīlas, visās attiecīgajās zemesgrāmatās vajadzētu būt fiksētam vienam un tam pašam hipotēkas pamatam vienādā apmērā, bet prakse, protams, apgāž šo viedokli, kas rada problēmas SBPI institūta izmantošanā, jo ar vienu īpašumu Zemesgrāmatā problēmas nerodas, bet piemēram, otram īpašumam Zemesgrāmatā puses ir piemirsušas reģistrēt kādas izmaiņas vai grozījumus.

---

¹³⁴ LR Augstākās tiesas Senāta 2010.gada 12.maija lēmums lietā Nr.SPC-123/2010, 4.lpp.

¹³⁵ Turpat, 5.lpp.

¹³⁶ Civilprocesa likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 03.11.1998., Nr.23, 402.panta 2.punkts.

¹³⁷ LR Augstākās tiesas Senāta 2009.gada 28.janvāra lēmums lietā Nr. SPC-31.

¹³⁸ Turpat.

¹³⁹ LR Augstākās tiesas Senāta 2006.gada 25.janvāra lēmums lietā Nr.SPC-7, 3.lpp.

Autore saskata problēmu ar īpašuma pierēģistrēšanu Zemesgrāmatā, kā arī hipotēkas reģistrēšanu, jo Zemesgrāmatas pakalpojumi ir dārgi. Īpašnieku nekustamajam īpašumam var reģistrēt ne tikai Zemesgrāmatā, bet arī Valsts zemes dienesta reģistrā jeb kadastra reģistrā, kas ir lētāks pakalpojums. Sākotnēji tika apmierināti arī tādi pieteikumi par SBPI, kur hipotēka nav reģistrēta Zemesgrāmatā, bet līgums fiksēts kadastra reģistrā. Ar laiku tiesneši nonāca pie secinājuma, ka, tā kā kadastra reģistrā netiek norādīts hipotēkas apmērs, tad šādi pieteikumi par SBPI nav apmierināmi. Autore uzskata, ka Zemesgrāmatu pakalpojumi nav no lētākajiem, jo Latvijā valda uzskats, ka, ja personai ir nekustamais īpašums, tad viņš ir bagāts. Valsts pieeja iekasēt lielas pakalpojumu nodevas no nekustamā īpašuma īpašniekiem būtu jāizskauž.

2.2. Pēc notariāli apliecinātiem līgumiem

Saskaņā ar CPL 400. panta 2. punktu, „saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšana pieļaujama pēc notariāli apliecinātiem un tiem juridiskā spēka ziņā pielīdzinātiem terminētiem līgumiem par naudas samaksu vai par kustamās mantas atdošanu”. Tas var būt gan pamatsaistības līgums, gan arī galvojuma līgums ar saistību pret kreditoru nodrošināt pamatsaistību¹⁴⁰. Ar notariāliem apliecinātiem līgumiem juridiskā spēka ziņā pielīdzinātiem līgumiem saprotami līgumi, kam ir atbilstošā notariālā forma. Saskaņā ar šo punktu, priekšnosacījums SBPI ir arī līgumā noteiktā saistību izpildes termiņa iestāšanās, tātad pašai saistībai jābūt terminētai. Termiņa iestāšanos notāram jāspēj konstatēt no dokumenta satura. Kā norāda Senāts, „beztermiņa līguma uzteikums un uz šā pamata iesniegtais pieteikums par SBPI var radīt šaubas par uzteikuma pamatotību, tādēļ šāds pieteikums ir noraidāms”¹⁴¹.

Attiecībā uz apliecinājumu – ir nevis jābūt tikai pārbaudītai personu identitātei, vai apliecinātam personu parakstu īstumam, bet jābūt paša dokumenta notariālam apliecinājumam, jo tieši tas ir priekšnoteikums pieteikumam par SBPI, pamatojoties uz iepriekšminēto punktu. Privāti dokumenti nav pakļaujami SBPI. Saistībai jābūt ne tikai ticamai, bet noteikti ietvertai publiskā aktā¹⁴². Uz to norāda Senāts, lemjot, ka „tiesnese, pretēji CPL 400. panta pirmās daļas 2. punkta nosacījumiem, ir pakļāvusi bezstrīdus piespiedu izpildīšanai privātu saistību, kuras īstumu un piedziņas pamatotību var izlemt tikai prasības tiesvedības kārtībā”, jo notārs ir nevis apliecinājis aizdevuma un galvojuma līguma īstumu,

¹⁴⁰ Tiesu prakse saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanā. Tiesu prakses apkopojums. Augstākā tiesa, 2010.gads 33.lpp. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas/> [skatīts 10.04.2014.].

¹⁴¹ LR Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2010.gada 26.maija lēmums lietā Nr.SPC-132. Pieejams: <http://www.l2d.lv/v.php?i=9680> [skatīts 03.05.2014.].

¹⁴² Tiesu prakse saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanā. Tiesu prakses apkopojums. Augstākā tiesa, 2010.gads 11.lpp. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas/> [skatīts 10.04.2014.].

bet gan parakstu īstumu¹⁴³. Šāds dokuments, kam apliecināts tikai paraksta īstums, atzīstams par privātu dokumentu¹⁴⁴. Privātam dokumentam trūkst ticamības aspekta par faktu, ka pusēm ir izskaidrots parakstītā dokumenta saturs un no tā izrietošās sekas. Arī Senāta 2009.gada 14.janvāra lēmumā tiek norādīts, ka „tā kā notāre līgumu nav apliecinājusi, vien pārliecinājusies par darījuma dalībnieku identitāti, apliecinot viņu parakstu īstumus, līgums neatbilst CPL 400.panta pirmās daļas 2.punkta izvirzītajiem kritērijiem un nevarēja būt pamats pieteikums apmierināšanai par SBPI”¹⁴⁵.

Notariāta likums paredz gan darījumu notariālu apliecināšanu¹⁴⁶, gan arī personu parakstu notariālu apliecināšanu.¹⁴⁷ Tie ir divi atšķirīgi apliecināšanas veidi, kas noved pie dažādām sekām, tādēļ nav ieteicams tos jaukt. Līgumi uz kuriem notariāli apliecināti tikai līdzēju paraksti, ir privāti dokumenti un „tas atzīmējams apliecinājumā”¹⁴⁸. Notārs, apliecinot parakstu īstumu, pārbauda personu identitāti, un apskatās, vai dokuments, kas tiek parakstīts, nav atklātā pretrunā ar likumiem, sabiedrības tikumību, personas godu un cieņu, bet nesaskaņo darījuma dalībnieku gribu, kā arī neskaidro darījuma saturu un tiesiskās sekas. Šādi līgumi nav uzskatāmi par notariāli apliecinātiem līgumiem. Tie atbilst privātiem līgumiem, pēc kuriem SBPI nav iespējama. Turklāt notārs neatbild par šāda dokumenta saturu, kas arī norādāms apliecinājumā.¹⁴⁹ Šāda interpretācija nav pretrunā ar autores uzskatiem, turklāt tas atbilst zvērinātu notāru interesēm, jo dokumenta notariāla apliecināšana ir dārgāks pakalpojums kā parakstu īstumu notariāla apliecināšana. Tas no vienas puses ir taisnīgi attiecībā pret notāriem, jo, notariāli apliecinot dokumentu, zvērinātam notāram jāveic vairāk pienākumi, piemēram, darījuma satura un neievērošanas seku izskaidrošana pusēm, lai tās pilnībā saprastu, kāds dokuments tiek parakstīts, darījuma dalībnieku gribas un sapratnes par dokumenta saturu noskaidrošana, dalībnieku paziņojumu fiksēšana. Kā arī notāra pakalpojumu izmantošana sniedz garantiju darījuma dalībniekiem, ka darījuma saturs un sekas ir izskaidrotas bez jebkādas ieinteresētības no notāra puses, jo šādas amatpersonas nav ieinteresētas apliecināt nepatiesu dokumentu, jo nes par tādām darbībām mantisku atbildību¹⁵⁰. Bet no otras puses, tā kā dokumenta notariālas apliecināšanas pakalpojums ir dārgāks, tas mazina personu ieinteresētību dokumentu apliecināšanai notariālā kārtībā, kas attiecīgi mazina personas iespējas izmantot SBPI institūtu.

¹⁴³ LR Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2008.gada 27.augusta lēmums lietā Nr.SPC-49. Pieejams: <http://www.l2d.lv/v.php?i=9554> [skatīts 03.05.2014.].

¹⁴⁴ Notariāta likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis 09.07.1993. Nr.48, 116.pants.

¹⁴⁵ LR Augstākās tiesas Senāta 2009.gada 14.janvāra lēmums lietā Nr.SPC-22.

¹⁴⁶ Notariāta likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis 09.07.1993. Nr.48, 82.¹ pants.

¹⁴⁷ Turpat, 116.pants.

¹⁴⁸ Tiesu prakse saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanā. Tiesu prakses apkopojums. Augstākā tiesa, 2010.gads, 12.lpp. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas/> [skatīts 10.04.2014.].

¹⁴⁹ Turpat.

¹⁵⁰ Bukovskis V. Civilprocesa mācību grāmata. Rīga, Autora izdevums, 1933, 392.lpp.

Notariāla forma ir viens no tiesiska darījuma formas veidiem¹⁵¹. Civillikuma 1474. panta otrā daļa nosaka, ka „bez notāra vai bāriņtiesas var apliecināt: pulka komandieris vai cita viņam tiesībās līdzīga amatpersona – aktus, kuros kara laikā piedalās kara dienestā esoša persona; kara kuģa komandieris – aktus, kuros piedalās kara laikā uz kara kuģiem dienestā esoša persona; konsuli – ārvalstīs dzīvojošo personu aktus pēc konsulārā reglamenta noteikumiem”. Praksē militārpersonām šādas tiesības ar šādu nozīmi ir paredzētas kara laikā¹⁵². Konsulu rīcībā vairs nav notariālo aktu grāmatas, tādēļ attiecībā uz konsuliem norma praksē vairs nedarbojas. No šīs normas secināms, ka visi Civillikuma 1474. panta otrajā daļā minētie līgumi atbilst terminam „notariāliem apliecinātiem līgumiem juridiskā spēka ziņā pielīdzināmi līgumi”. Arī AT apkopojumā ir norādīts, ka dokumentiem, ko apliecinājusi bāriņtiesa Bāriņtiesu likuma 61.panta kārtībā, ir notariāla apliecinājuma spēks¹⁵³.

„Nododot saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanai pēc CPL 400.panta pirmās daļas 2.punkta, aizdevuma līgumā neizpildīto saistību dzēšanai piedziņu likumā noteiktajā kārtībā var vērst uz jebkuru parādnieka mantu līdz pilnīgai saistību izpildei.”¹⁵⁴

2.3. Pēc protestētiem vekseliem

Saskaņā ar CPL 400.panta pirmās daļas 4.punktu, „saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšana pieļaujama pēc protestētiem vekseliem”. Viens no priekšnoteikumiem, lai būtu iespējama SBPI pēc šī punkta, ir vekselī norādītās summas nesamaksāšana norunātajā termiņā, par ko notārs sastādījis protesta aktu.¹⁵⁵ Pieteikumu par SBPI var iesniegt gan vekseļa turētājs, kā vārdā vekselis ir protestēts, gan galvinieks, indosants un starpnieks, kuri samaksājuši vekseli, līdz ar to ceļot regresa prasījumu¹⁵⁶. Tiesības iesniegt pieteikumu personai, kam ir regresa prasības, ir īpatnība, kas raksturīga tikai pieteikumiem pēc protestētiem vekseliem.

Vekseļu likumā ir speciālās normas, kas piemērojamas, kad SBPI notiek pēc protestētiem vekseliem. Vekseļu protesta aktu paraugi ir pieejami Ministru kabineta noteikumos Nr.559 ar nosaukumu „Noteikumi par vekseļa protesta akta paraugiem”¹⁵⁷.

¹⁵¹ Latvijas Republikas Civillikuma komentāri: Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga: Mans īpašums, 2000, 60.lpp.

¹⁵² Turpat, 61.lpp.

¹⁵³ Tiesu prakse saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanā. Tiesu prakses apkopojums. Augstākā tiesa, 2010.gads, 13.lpp. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas/> [skatīts 10.04.2014.].

¹⁵⁴ LR Augstākās tiesas Senāta 2009.gada 30.septembra lēmums lietā Nr. SPC-79. Pieejams: <http://www.l2d.lv/v.php?i=9616> [skatīts 04.05.2014.].

¹⁵⁵ Tiesu prakse saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanā. Tiesu prakses apkopojums. Augstākā tiesa, 2010.gads, 13.lpp. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas/> [skatīts 10.04.2014.].

¹⁵⁶ Civilprocesa likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 03.11.1998., Nr.23, 401.pants.

¹⁵⁷ Noteikumi par vekseļa akta protesta paraugiem. MK noteikumi Nr.559. Latvijas Vēstnesis, 29.06.2010., Nr.101.

No CPL izriet, ka SBPI teorētiski ir pieļaujama pret visām par vekseli atbildīgajām personām, ieskaitot galvniekus, jo „galvnieks atbild tādā pašā veidā kā tas, par kuru galvojums dots”¹⁵⁸. To norāda arī Senāts: „SBPI pieļaujama (..) pret visām par vekseli atbildīgajām personām, tai skaitā pret galvnieku. (..) Galvojums jāuzskata par izrietošu tikai no galvnieka paraksta tratas priekšpusē”¹⁵⁹. Tā kā Vekseļu likumā nav normas, kas noteiktu galvnieka atbildības iestāšanos tikai gadījumā, ja tas uzņēmis saistības kā pats parādnieks, attiecībā pret Civillikuma normām, ir piemērojamas speciālās, kas ir Vekseļu likuma normas. Vekseļu likumā noteikts, ka „galvnieks atbild tādā pašā veidā kā tas, par kuru galvojums dots”. Bez vekseļa devēja un galvniekiem, par vekseli atbildīgo personu lokā ietilpst arī indosanti¹⁶⁰.

Vekselī tiek norādīts samaksas termiņa datums, kurā reāli iestājas samaksas termiņš. Ja norēķināšanās nenotiek fiksētajā datumā, ir iespējama SBPI institūta izmantošana. Turpretī, ja nauda tiek samaksāta termiņā, vekseļa turētājs uz vekseļa atzīmē samaksas veikšanas faktu un dokumentu atdod maksātājam¹⁶¹.

Izpildāmās saistības pēc protestētiem vekseļiem norādītas CPL 404.pantā. Īpatnība attiecībā uz SBPI pēc protestētiem vekseļiem ir atruna, ka bez galvenā parāda, līgumsoda un līgumiskajiem un likumiskajiem procentiem ir norādāmi arī ar protestu saistītie izdevumi un likumā noteiktā atlīdzība¹⁶². Papildus nosacījumi šim pantam, ja īstenojas regresa tiesības, paredzēti Vekseļu likuma 48. un 49. pantā. Pieteikumā par SBPI pēc protestētiem vekseļiem ir atļauts prasīt tikai lietošanas procentus par nepieņemtas vai nesamaksātas tratas summas lietošanu, kā arī likumiskos procentus, kuru likme ir noteikta 6 procenti gadā, sākot skaitīt no maksāšanas termiņa¹⁶³. Senāts norādījis, ka lietošanas procentus nedrīkst jaukt ar nokavējuma procentiem, jo „nokavējuma gadījumā piemērojama likumisko procentu likme – seši procenti gadā no maksāšanas termiņa, un nav pieļaujama vienošanās par līgumiskiem nokavējuma procentiem, ne arī likumisku un līgumisku procentu vienlaicīga aprēķināšana”¹⁶⁴. Procenti, par ko puses drīkst vienoties, ir lietošanas procenti, kuru piedzišanas pamats ir tad, ja par tādiem bijusi vienošanās. Autore piekrīt Senāta viedoklim par to, ka nokavējuma procenti tiek sākti rēķināt pēc termiņa iestāšanās, kurā bija jāatmaksā naudas summa. Kamēr termiņš nav iztecējis, nepastāv saistības izpildes nokavējums. Tas saskan arī ar autores iepriekš izteikto

¹⁵⁸ Vekseļu likums: LR likums. Stājies spēkā 01.10.1992., 32.pants.

¹⁵⁹ LR Augstākās tiesas Senāta 2008.gada 20.februāra lēmums lietā Nr. SPC-14. Pieejams: <http://www.l2d.lv/v.php?i=9579> [skatīts 04.05.2014.].

¹⁶⁰ Tiesu prakse saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanā. Tiesu prakses apkopojums. Augstākā tiesa, 2010.gads, 15.lpp. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas/> [skatīts 10.04.2014.].

¹⁶¹ Vekseļu likums: LR likums. Stājies spēkā 01.10.1992., 43.pants.

¹⁶² Civilprocesa likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 03.11.1998., Nr.23, 404.panta otrā daļa.

¹⁶³ Vekseļu likums: LR likums. Stājies spēkā 01.10.1992., 48.pants.

¹⁶⁴ LR Augstākās tiesas Senāta 2008.gada 29.oktobra lēmums lietā Nr. SPC-84.

viedokli par brīdi, no kura rēķināmi likumiskie procenti SBPI, jo lēmumos šis datums netiek uzrādīts.

Tiesnesis neanalizē līdz ar pieteikumu iesniegto aprēķinu, bet pārlicinās par to, vai ir atrunāti lietošanas procenti, vai tie tiek prasīti, kā arī vai tiek prasīti nokavējuma procenti¹⁶⁵.

Priekšnoteikums, lai iesniegtu pieteikumu par SBPI, ir protesta izdarīšana, ko izdara notārs¹⁶⁶. „Notārs, kuram protesta izdarīšanai iesniegts vekselis, mutiski vai rakstiski uzaicina tās personas, uz kurām protests attiecas, izpildīt savu saistību pēc vekseļa.”¹⁶⁷ Protesta aktā cita starpā jānorāda, ka attiecīgās personas ir uzaicinātas izpildīt saistības, bet uzaicinājumam nav bijuši panākumi, personas nav bijušas sastopamas, nav bijis iespējams atrasts veikala vai dzīvokļa telpas¹⁶⁸. Praksē nereti ir gadījumi, kad protesta akts tiek sastādīts tajā pat dienā, ar to pašu datumu vai nākamajā dienā pēc uzaicinājuma izsūtīšanas. Tas nav pretlikumīgi, jo normatīvie akti neparedz termiņu, kāds būtu jānogaida kopš uzaicinājuma par saistību nokārtošanu izsūtīšanas līdz protesta akta iesniegšanai. Tātad notāram šajā jautājumā atvēlēta rīcības brīvība. „Jau nākamajā dienā pēc uzaicinājuma nosūtīšanas notāram ir dotas tiesības sastādīt protesta aktu”, kurš iesniedzams kopā ar pieteikumu¹⁶⁹. Tātad likums neparedz izvērtēt to, vai parādniekam reāli tika dots termiņš saistību labprātīgais izpildei. Autore uzskata, ka Vekseļu likumā jāparedz termiņš, cik ilgi notāram tomēr būtu vēlams gaidīt pirms pieteikuma par SBPI iesniegšanas, jo tas dotu reālas iespējas parādniekam saņemt uzaicinājumu un izpildīt saistības, kas abām pusēm aiztaupītu izdevumus par valsts nodevas samaksu. Autore iesaka termiņu noteikt vismaz astoņu dienu apmērā, sākot skaitīt no uzaicinājuma izsūtīšanas dienas (pasta zīmoga datuma). Tas tādēļ, ka tiek prezumēts, ka parasts sūtījums uzskatāms par saņemtu septītajā dienā, skaitot no izsūtīšanas dienas. Kā arī piešķirta papildus diena personām, kam adresēts uzaicinājums, izpildīt saistības. Kā arī autore norāda, ka nedrīkst savstarpēji jaukt uzaicinājumu izpildīt saistību pēc vekseļa un parādnieka brīdināšanas institūtu CPL izpratnē par SBPI uzsākšanu.

Tiesnesim ir pienākums pārbaudīt pieteikuma atbilstību likumā noteiktiem kritērijiem, „tostarp, vai pastāv vekselis, vai tas ir protestēts, (..), vai ir ievēroti brīdināšanas noteikumi. (..) Likums neparedz, ka tiesnesis, izskatot pieteikumus par SBPI, būtu tiesīgs lemt par pieteikumā izvirzīto prasījumu materiāli tiesisko pamatotību”¹⁷⁰.

¹⁶⁵ Tiesu prakse saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanā. Tiesu prakses apkopojums. Augstākā tiesa, 2010.gads, 16.lpp. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas/> [skatīts 10.04.2014.].

¹⁶⁶ Vekseļu likums: LR likums. Stājies spēkā 01.10.1992., 79.pants.

¹⁶⁷ Turpat, 80.pants.

¹⁶⁸ Turpat, 81.panta 4.punkts.

¹⁶⁹ Tiesu prakse saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanā. Tiesu prakses apkopojums. Augstākā tiesa, 2010.gads, 17.lpp. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas/> [skatīts 10.04.2014.].

¹⁷⁰ LR Augstākās tiesas Senāta 2009.gada 14.janvāra lēmums lietā Nr.SPC-26.

SECINĀJUMI

1. Darba nobeigumā autore nonākusi pie secinājuma, ka pirms darba sākšanas izvirzītā hipotēze, ka SBPI regulējums praksē tiek saprasts un piemērots dažādi. Lai gan SBPI institūtu, tā ātrumu un vienkāršību regulē tikai septiņi CPL panti, tā izpratne nav iespējama bez institūta jēgas noskaidrošanas un analīzes veikšanas.
2. Pārkāpumi par SBPI pieņemtajos lēmumos skaidrojami ar likuma normu nepareizu interpretāciju. Tādēļ autore nonākusi pie risinājumiem, kā likumus pilnveidot, lai izvairītos no pārkāpumu iespējamības.
3. Autore iesaka CPL paredzēt veidu, kā kreditors var atgūt parādu lielākā apmērā kā nodrošinājums, kas fiksēts publiskā reģistrā, tai pat laikā neradot pretrunas ar principu, ka ķīlas devējs atbild par saistību tikai ar ķīlu. Autore iesaka izveidot CPL 400.¹ pantu, kas izteikts šādi: „Ja parādnieka parāds pārsniedz saistības apmēru, kas nododama bezstrīdus piespiedu izpildei, un izolē, pārdodot ķīlu, tiek iegūta lielāka summa kā saistības, kas nodota izpildei, apmērs, visa izolē iegūtā nauda, kas nepieciešama atlikušā parāda dzēšanai, tiek nodota kreditoram, ar nosacījumu, ka aizņēmējs un ķīlas devējs ir viena un tā pati persona”.
4. Lai nerastos pārpratumi par to, kāda saistība nododama izpildei, autore iesaka papildināt CPL 400.panta pirmās daļas 1.punktu šādi: „ 1) pēc līgumiem par saistībām, kas nodrošinātas ar publisku hipotēku vai komercķīlu, izpildei nododot nodrošinājuma aktu”.
5. CPL nav konkrēti uzskaitīti visi SBPI pieteikumam pievienojamie rekvizīti un dokumenti, kas nepieciešami kā pierādījumi, kas apstiprina saistības eksistenci un apmēru. Kā arī nav noteikta pieteikuma rakstveida forma Līdz ar to autore uzskata, ka CPL 404. pants izsakāms jaunā redakcijā:
„(1) Rakstveida pieteikumā norāda, kādu saistību un pēc kāda akta kreditors lūdz pakļaut bezstrīdus piespiedu izpildei.
(2) Pieteikumā par bezstrīdus piespiedu izpildi norāda: iestādes nosaukumu, kam pieteikums iesniedzams; pieteicēja, pieteicēja pilnvarotās personas (jā tā iesniedz pieteikumu), parādnieka vārdu, uzvārdu (nosaukumu), personas kodu (reģistrācijas numuru), dzīvesvietas adresi (juridisko adresi); pieteikuma priekšmetu; summu, kuras apmērā parādnieka saistības pieteicējs lūdz nodot bezstrīdus piespiedu izpildei, norādot gan pamatsummu, gan līgumiskos un likumiskos procentus, gan līgumsodu; kopējo parāda apmēru, ja tas nesakrīt ar saistību apmēru, kas nododams bezstrīdus piespiedu izpildei; pierādāmos apstākļus, kas pamato pieteicēja prasījuma tiesības; normas pieteikuma pamatošanai; pievienojamo dokumentu saraksts; pieteikuma sagatavošanas (iesniegšanas jeb izsūtīšanas) datums.

(3) Pieteikumam pievieno izpildāmo aktu un tā norakstu; dokumentu par valsts nodevas samaksu; brīdinājuma, ja no likuma neizriet, ka tāds nav nepieciešams, oriģinālu un tā apliecinātu kopiju, pasta paziņojuma par sūtījuma izsniegšanu vai zvērināta tiesu izpildītāja akta par brīdinājuma izsniegšanu vai atteikšanos to saņemt oriģinālu un tā apliecinātu kopiju; ja darījums nodrošināts ar publisku hipotēku – Zemesgrāmatas izdrukas oriģinālu un tā apliecinātu kopiju.

(4) Pieteikums noslēgumā parakstāms, kas apliecina pieteikumā sniegto ziņu patiesumu. Ar parakstu pieteicējs apliecina pieteikumā sniegto ziņu atbilstību patiesībai un uzņemas atbildību par nepatiesu ziņu sniegšanu.

6. Autore iesaka papildināt CPL, nosakot, no kura brīža tiek aprēķināti likumiskie procenti, ja pieteikums par SBPI apmierināts, lai atvieglotu aprēķināšanu zvērinātiem tiesu izpildītājiem. Iekļaut CPL 407.pantu, kas būtu izteikts šādi: „Ja pieteikums par SBPI tiek apmierināts, tiesnesis nosaka pieteicēja tiesības saņemt likumiskos procentus, kas ir 6% gadā, skaitot no nākamās dienas, kad pieteicējs vienpusēji atkāpies no līguma vai beidzies līguma termiņš, atkarībā no tā, kurš nosacījums iestājas pirmais, līdz sprieduma izpildei dienai”.

7. Lai nodrošinātu samērīguma principa ievērošanu, SBPI institūta izmantošana būtu izslēdzama vispār jeb pieteikums obligāti noraidāms, ja parāds ir maza apmēra, salīdzinot ar nostiprinātās hipotēkas apmēru, bet tas neatbrīvo parādnieku no saistībām. Autore iesaka papildināt CPL 400.panta otro daļu ar 3.punktu, kas izsakāms šādā redakcijā: „3) parāds ir maza apmēra, salīdzinājumā ar nodrošinājuma summu, tais ir, mazāks kā puse no nodrošinājuma apmēra.” Vai arī papildināt CPL 405.pantu ar piekto daļu šādā redakcijā: „Ja tiesnesis atzīst, ka izpildei nododamo saistību apjoms ir mazāks kā puse no nodrošinājuma apmēra, pieteikums noraidāms”.

8. Autore iesaka CPL iekļaut norādi, ka nav iespējama pieteikuma par SBPI atstāšana bez virzības vai daļēja apmierināšana, jo, lai gan šobrīd likums to neparedz, tas nav skaidri saprotams. Autore rosina papildināt CPL 405.panta pirmo daļu ar 1.apakšpunktu, kas būtu izteikts šādi: „1) Tiesnesis lemj par pieteikuma apmierināšanu vai noraidīšanu; nav iespējama pieteikuma daļēja apmierināšana vai atstāšana bez virzības”.

9. Autore iesaka papildināt CPL 405.panta pirmo daļu, vārdus „septiņu dienu laikā” aizstājot ar „septiņu darba dienu laikā”, lai nerastos situācija, kad tiesnesim pieteikums jāizlemj 2 darba dienu laikā, jo pieteikums par SBPI iesniegt pirms, piemēram. valsts brīvdienām.

- 10.** Autore iesaka svītrot no Pasta likuma 52.pantu, kas dod tiesības izsniegt sūtījumu adresāta pilngadīgiem ģimenes locekļiem, lai nodrošinātu iespēju, ka tieši parādnieks ir persona, kas saņem tam nosūtīto brīdinājumu par SBPI, vai arī tas netiek saņemts vispār.
- 11.** Kad tiek iesniegts pieteikums par SBPI pēc protestēta vekseļa, lai dotu parādniekiem reālas iespējas saistības nokārtot, autore iesaka papildināt Vekseļu likumu ar 81.¹ pantu, kas būtu izteikts šādā redakcijā: „Notārs protesta aktu sastāda ne ātrāk kā astoņas darba dienas pēc uzaicinājuma par saistību izpildīšanu izsūtīšanas”.
- 12.** Autore iesaka pieteicējiem izmantot SBPI institūtu tikai gadījumos, kad parāda apmērs iekļaujas nodrošinājuma apmērā, lai nebūtu nepieciešama pēc tam prasības celšana parastā kārtībā. Autore neuzskata, ka šāds noteikums jāiekļauj likumā, jo tas ierobežotu personas tiesības izvēlēties savu interešu aizsardzības veidu.
- 13.** Autore iesaka CPL paredzēt iespēju brīdināt parādnieku par parādsaistībām ar laikraksta „*Latvijas Vēstnesis*” starpniecību, ja parādnieks apzināti izvairās saņemt brīdinājumu un ja tas nosūtīts gan uz deklarēto adresi, gan papildus adresi, gan uz noslēgtajā līgumā norādīto adresi, vai, ja zvērināts tiesu izpildītājs brīdinājumu mēģinājis izsniegt visās iepriekš norādītajās adresēs.

IZMANTOTĀS LITERATŪRAS SARAKSTS

Literatūra

1. Bukovskis V. Civīlprocesa mācību grāmata. Rīga: Autora izdevums, 1933, 392.lpp.
2. Jonikāns V. Dažas piezīmes par saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanas problēmām. Jurista Vārds, 15.02.2011., Nr.7 (654), 6-8.lpp.
3. Kvaste S. Taisnīgs līgumsods – 2000% apjomā? TVNET, 21.04.2010. Pieejams: http://www.tvnet.lv/zinas/latvija/327877-taisnigs_ligumsods_2000_apjoma [skatīts 01.05.2014.].
4. Lediņa L. Latvijas notariāts kontinentālās Eiropas tiesību sistēmā. Jurista Vārds, 02.03.2004. Nr.8 (313). Pieejams: <http://www.juristavards.lv/doc/84947-latvijas-notariats-kontinentalas-eiropas-tiesibu-sistema/> [skatīts 06.05.2014.].
5. Nore Z. Līgumsoda tiesiskie aspekti patērētāju tiesībās. Jurista Vārds, 09.08.2011., Nr.32 (679), 8.lpp.
6. Osis M. Saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanas institūta būtība. Jurista Vārds, 08.02.2011., Nr.6 (653), 16-17.lpp.
7. Pešudovs A., Vitovskis V. Saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanas problēmas. Jurista Vārds, 01.02.2011., Nr.5 (652), 12.lpp.
8. Pešudovs A., Vitovkis V. Saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanas problēmas II. Jurista Vārds, 26.07.2011., Nr.30 (677), 15-16.lpp.
9. Priedīte A. Labi zināt iepriekš. Diena, 12.11.2010. Pieejams: <http://www.diena.lv/sodien-laikraksta/labi-zinat-ieprieks-756628> [skatīts 20.04.2014.].
10. Rozenfelds J. Lietu tiesības. Rīga: Zvaigzne ABC, 2004, 183.lpp.
11. Rudevska B. Arī saistību bezstrīdus piespiedu izpildei jābūt taisnīgai. Jurista Vārds, 08.02.2011., Nr.6 (653), 15.lpp.
12. Rudevska B. Kreditora un parādnieka procesuālo tiesību līdzsvars saistību bezstrīdus piespiedu izpildē. Jurista Vārds, 26.07.2011., Nr.30 (677), 19-23.lpp.
13. Tiesu prakse saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanā. Tiesu prakses apkopojums. Augstākā tiesa, 2010.gads. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas/> [skatīts 10.04.2014.].
14. Torgāns K. Maksājiet parādus, negaidot brīdinājumu. Jurista Vārds, 11.02.2003., Nr.6 (264). Pieejams: <http://www.juristavards.lv/doc/71106-maksajiet-paradus-negaidot-bridinajumu/> [skatīts 26.04.2014.].
15. Civilprocesa likuma komentāri. Trešais papildinātais izdevums. Autoru kolektīvs profesora K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 550-555.lpp.
16. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri: Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga: Mans īpašums, 2000, 60-64.lpp; 225.lpp.

17. Latvijas Senāta spriedumi (1918-1940). 11.sējums. Senāta Civilā kasācijas departamenta spriedumi (1928-1929), Rīga, 1998.

Normatīvie akti

1. Eiropas Kopienų Padomes 1993.gada 5.aprīļa Direktīva 93/13/EEK „Par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos”. Pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31993L0013:lv:HTML> [skatīts 23.04.2014.].
2. Civillikums: Latvijas Republikas likums. Valdības Vēstnesis, 20.02.1937., Nr.41.
3. Civilprocesa likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 03.11.1998., Nr.23.
4. Komerčķīlas likums: Latvijas Republikas likums. Latvijas Vēstnesis, 11.11.1998., Nr.337/338.
5. Notariāta likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis 09.07.1993. Nr.48.
6. Patērētāju tiesību aizsardzības likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis 01.04.1999., Nr.104/105.
7. Pasta likums: Latvijas Republikas likums. Latvijas Vēstnesis, 19.06.2009., Nr.96.
8. Satversmes tiesas likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 14.06.1996., Nr.103 (588).
9. Vekseļu likums: LR likums. Stājies spēkā 01.10.1992.
10. Zemesgrāmatu likums: LR likums. Ziņotājs, 29.04.1993., Nr.16.
11. Noteikumi par vekseļa akta protesta paraugiem. MK noteikumi Nr.559. Latvijas Vēstnesis, 29.06.2010., Nr.101.
12. Pasta noteikumi. Ministru kabineta noteikumi Nr.455. Latvijas Vēstnesis, 07.07.2005., Nr.105.
13. Noteikumi par kuģu reģistrāciju Latvijas kuģu reģistrā. Ministru kabineta noteikumi Nr.467. Latvijas Vēstnesis, 28.06.2006., Nr.99.
14. German Civil Code BGB. Pieejams: http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/englisch_bgb.html [skatīts 02.05.2014.].
15. Act III of 1952 on the Code of Civil Procedure (*.1952. évi III. törvény a Polgári perrendtartásról*), pieejams http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=95200003.TV [skatīts 05.05.2014.].
16. Zivilprozessordnung. Piekrā grāmata. Pieejams: <http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/zpo/gesamt.pdf> [skatīts 05.05.2014.].
17. Recommendation No.R(84) 5 of the Committee of Ministers to member States on the Principles of Civil Procedure designed to improve the Functioning of Justice. Committee of Ministers, 28 February, 1984, 367th meeting of the Ministers' Deputies. Pieejams: <https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=603496&SecMode=1&DocId=682030&Usage=2> [skatīts 01.04.2014.].

Juridiskās prakses materiāli

1. Aizkraukles rajona tiesas 2010.gada 3.novembra lēmums lietā Nr.3-12/1359.
2. Jelgavas tiesas 2006.gada 9.oktobra lēmums lietā Nr.3-12/397.

3. Jūrmalas pilsētas tiesas Zemesgrāmatu nodaļas tiesneses D.Sarmas 2013.gada 28.novembra lēmums lietā Nr.3-12/0499.
4. Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2011.gada 5.jūlija lēmums lietā Nr.3-11/0072.
5. LR Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta lēmums lietā Nr.SPC 9/2001.
6. LR Augstākās tiesas Senāta 2006.gada 25.janvāra lēmums lietā Nr.SPC-7.
7. LR Augstākās tiesas Senāta 2007.gada 3.janvāra lēmums lietā Nr.SPC-0016-07.
8. LR Augstākās tiesas Senāta 2008.gada 9.janvāra lēmums lietā Nr.SPC-2/2008.
9. LR Augstākās tiesas Senāta 2008.gada 20.februāra lēmums lietā Nr. SPC-14.
10. LR Augstākās tiesas Senāta 2008.gada 16.aprīļa lēmums lietā Nr.SPC-30.
11. LR Augstākās tiesas Senāta 2008.gada 28.maija lēmums lietā Nr.SPC-40.
12. LR Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2008.gada 27.augusta lēmums lietā Nr.SPC-49. Pieejams: <http://www.l2d.lv/v.php?i=9554> [skatīts 03.05.2014.].
13. LR Augstākās tiesas Senāta 2008.gada 29.oktobra lēmums lietā Nr. SPC-84.
14. LR Austākās tiesas Senāta 2009.gada 14.janvāra lēmums lietā Nr.SPC-26.
15. LR AT Senāta 2009.gada 28.janvāra lēmums lietā Nr. SPC-31.
16. LR Augstākās tiesas Senāta 2009.gada 25.marta lēmums lietā Nr.SPC-40.
17. LR Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2009.gada 22.aprīļa lēmums lietā Nr.SPC-53/2009.
18. LR Augstākās tiesas Senāta 2009.gada 30.septembra lēmums lietā Nr. SPC-79.
19. LR Augstākās tiesas Senāta 2010.gada 12.maija lēmums lietā Nr.SPC-123/2010.
20. LR Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2010.gada 26.maija lēmums lietā Nr.SPC-132. Pieejams: <http://www.l2d.lv/v.php?i=9680> [skatīts 03.05.2014.].
21. LR Augstākās tiesas Senāta 2010.gada 27.oktobra lēmuma lietā Nr.SPC-182/2010.
22. Ogres rajona tiesas 2009.gada 16.februāra lēmums lietā Nr.3-12/0486-5.
23. Ogres rajona tiesas zemesgrāmatu nodaļas tiesneses L.Ertmanes 2014.gada 18.marta lēmums lietā Nr. 3-12/0105.
24. Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas Zemesgrāmatu nodaļas tiesneses I.Zabarovskas 2013.gada 31.oktobra lēmums lietā Nr.3-12/7659.
25. Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas Zemesgrāmatu nodaļas tiesneses M.Zadiņas 2014.gada 30.aprīļa lēmums lietā Nr.3-12/1976.
26. Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2011.gada 2.februāra lēmums lietā Nr.3-12/0127-2011.
27. Rīgas rajona tiesas 2011.gada 24.janvāra lēmums lietā Nr.3-12/0232/2.
28. Satversmes tiesas 2010.gada 17.maija spriedums lietā Nr.2009-93-01. Pieejams: http://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/spriedums_2009-93-01.htm [skatīts 22.04.2014.].